UNIVERSITATEA CREŞTINĂ ″DIMITRIE CANTEMIR″

FACULTATEA DE DREPT CLUJ-NAPOCA

DREPTUL MEDIULUI

Note de curs

Lector univ. drd. Sorina Lucreția Drăgan

I NOȚIUNI INTRODUCTIVE

1. Noțiunea de mediu

Termenul de mediu a fost folosit începând din sec. al XIX-lea în sens biologic, ca ambianță naturală a viețuitoarelor. Ulterior în domeniul geografiei este definit ca spațul locuit şi influențat de om.

Noțiunea de mediu este caracterizată în literatura juridică ca fiind o ***noțiune cameleon***, deoarece cunoaşte numeroase valențe, fiind utilizată şi în limbajul comun având înțelesuri mai mult sau mai puțin diferite.

Mediul poate fi văzut ca un ansamblu de factori naturali sau creați prin activități umane care acționează asupra condițiilor de viață şi existență ale omului sau societății.

În doctrină şi legislație au fost utilizate în acelaşi timp, noțiunile de: *mediu, mediu înconjurător, mediu ambiant, mediu uman* uneori, ca variante ale primei noțiuni, alteori exprimând sensuri diferite ale acesteia. Actualmente este folosită denumirea „mediu" şi nu aceea de „mediu înconjurător" care este considerată a fi pleonastică.

Unii specialişti definesc mediul ca fiind „totalitatea lucrurilor, fenomenelor, influențelor, de natură să cauzeze schimbări de diferit ordin în activitatea umană şi a omului însuşi, precum şi cele ce nu provoacă influență şi nu pot fi influențate de om, dar formează un anturaj al vieții lui"

Potrivit art.1 alin. 2 Legii nr. 265/2006 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2005 privind protecția mediului *mediul reprezintă ansamblul de condiții şi elemente naturale ale Terrei: aerul, apa, solul, subsolul, aspectele caracteristice ale peisajului, toate straturile atmosferice, toate materiile organice şi anorganice, precum şi ființele vii, sistemele naturale în interacțiune, cuprinzând elementele enumerate anterior, inclusiv unele valori materiale şi spirituale, calitatea vieții şi condițiile care pot influența bunăstarea şi sănătatea omului.*

2.Noțiunea de protecție a mediului

Protecția mediului constituie una cele mai importante preocupări ale societății contemporane, care a conştientizat faptul nu mai poate să se dezvolte în detrimentul mediului ambiant. De la începutul anilor '70, au început acțiuni internaționale de protejare a mediului şi a naturii, acesta fiind momentul în care s-a recunoscut că există o criză ecologică mondială. Îngrijorarea pentru starea mediului şi a componentelor sale este tot mai mare datorită imenselor pericole care amenință condițiile de viață pe planetă şi însuşi viitorul speciei umane.

Efectele acestei crize ecologice s-au constatat a fi globale, deoarece deteriorările de mediu nu cunosc frontiere, consecințelor lor, care se răspândesc pe suprafețe întinse. Pot fi exemplificate mareele negre, accidente nucleare, ploile acide care au distrus pădurile Europei de Nord, distrugerea pădurilor tropicale, epuizarea stratului de ozon, pericole majore pentru populația globului.

Protecția mediului reprezintă ansamblul reglementărilor, măsurilor şi acțiunilor care au ca scop menținerea, protejarea şi îmbunătățirea condițiilor naturale de mediu, ca şi reducerea sau eliminarea, acolo unde este posibil, a poluării mediului şi a surselor de poluare.

3. Fenomenul de poluare

Cuvântul poluare vine din latină **polluero, -ere** şi înseamnă a murdări a profana, desemnând o acțiune prin care omul îşi degradează, îşi murdăreşte propriul său mediu de viață. Orice viețuitoare îşi degradează îşi murdăreşte sau, ştiințific formulat îşi poluează mediul său, ceea ce face uneori imposibilă viața şi existența pe Pământ. Poluarea este un flagel social generalizat pe toată Tera, un pericol care degradează mediul natural şi artificial distruge condițiile de viață.

Poluarea poate fi definită ca o acțiune naturală, dar mai ales umană sau a altor vietăți, care produce ruperea echilibrului ecologic, dăunează vieții, sănătății, liniştii sau stării de confort a oamenilor şi altor viețuitoare ori provoacă pagube economiei prin modificarea factorilor naturali sau a celor creați prin activități umane.

Din această definiție rezultă că poluarea poate fi rezultatul unor fenomene naturale sau al existenței unor vietăți, dar de cele mai multe ori ea este provocată de activități desfăşurate de oameni.

În art. 1 din documentul internațional intitulat Regulile de la Montreal din 1982 aplicabil poluării transfrontiere poluarea a fost definită ca *orice introducere de către om în mediu, direct sau indirect a unor substanțe sau energii cu efecte vătămătoare de natură să pună în pericol sănătatea omului, să prejudicieze resursele biologice, ecosistemele şi proprietatea materială, să diminueze binefacerile sau să împiedice alte utilizări legitime ale mediului*.

Prin ***poluare*** potrivit Ordonanței de Urgență nr. 195/2005 privind protecția mediului, cu modificările şi completările ulterioare, se înțelege - **poluare** *introducerea directă sau indirectă a unui poluant care poate aduce prejudicii sănătății umane /sau calității mediului, dăuna bunurilor materiale ori cauza o deteriorare sau o împiedicare a utilizării mediului în scop recreativ sau în alte scopuri legitime*.

Noțiunea de ***poluant*** potrivit aceleaşi reglementări este definită ca **poluant** *orice substanță, preparat sub formă solidă, lichidă, gazoasă sau sub formă de vapori ori de energie, radiație electromagnetică, ionizantă, termică, fonică sau vibrații care, introdusă în mediu, modifică echilibrul constituenților acestuia şi al organismelor vii şi aduce daune bunurilor materiale.*

Natura se găseşte, în mod evident, în fața unui declin ecologic, în care factorul antropic a avut rolul determinant, ca factor de deteriorare prin mijloace directe, indirecte, multiple şi complexe, apropiate sau îndepărtate în timp.

În acest context se înscriu:

a. Deteriorarea ecosistemelor prin eroziune;

b. Deteriorarea prin supraexploatarea resurselor biologice:

– defrişarea pădurilor

– suprapăşunat;

– supraexploatarea resurselor oceanice;

c. Deteriorarea prin introducerea de noi specii în ecosistem;

d. Deteriorarea prin construcţii de baraje şi canale;

e. Deteriorarea prin poluare artificială, ca urmare a dezvoltării industriei şi transporturilor.

În toate aceste situaţii, acţiunea omului, conştientă sau necontrolată, a avut la origine un scop lăudabil,cel de a cuceri natura. Efectele sunt însă de cele mai multe ori acute, cronice, deteriorarea ecosistemelor fiind ireversibilă.

In raport de legătura acţiunii vătămătoare cu activitatea umană, poluarea poate fi **naturală** sau **artificială**.

Intre poluarea naturală şi cea artificială poate exista o intercondiţionare, întrucât nu de puţine ori activitatea umană înlesneste apariţia sau dezvoltarea unor cauze naturale cu efect dăunator.

Poluarea naturală este determinată de cauze naturale, independente de activitatea omului, cum sunt de exemplu deşeurile activităţii vitale a fiecărei specii.

Deosebirea între poluarea naturală şi cea artificială constă în reversibilitatea efectelor, păstrarea ciclurilor vitale biologice şi biochimice ce permit refacerea naturii. În această categorie intră: erupţiile vulcanice, cutremurele, inundaţiile, alunecările de teren, eroziunea solului produsă de vânt şi apă, cometele şi meteoriţii, reziduurile vegetale şi animale, incendiile spontane datorate temperaturilor înalte .Din punct de vedere istoric poluarea naturală a predominat pe pământ timp de miliarde de ani, fiind principalul factor moderator al climei şi reliefului.

Poluarea artificială este cauzată de activitatea omului, în funcţie de natura poluantului, poate fi:

a. Poluare fizică: este generată de diverse radiaţii, îndeosebi de cele nucleare accidentale, cea termică, zgomote şi infrasunete.

b. Poluare chimică: foarte diversă, poate fi provocată de produse naturale,

minerale sau organice, precum şi de substanțe de sinteză, inexistente, inițial în natura. Se produce cu:- derivați ai carbonului şi hidrocarburi lichide, derivați ai sulfului şi azotului, derivați ai metalelor grele(Pb, Cr), derivați ai fluorului, materii plastice, pesticidele folosite în agricultură, detergenți.

c. biologică– rezultată din infestarea mediului cu agenți patogeni şi germeni proveniți din fermentații.

Cauzele poluării

Îmbunătățirea treptată a condițiilor materiale de viață ale omenirii ca urmare a revoluției tehnico-ştiințifice pe de o parte şi consecințele negative ale acestei revoluții, pe de altă parte pot fi aşezate într-un sistem complex al relației cauză-efect în care nu întotdeauna poate fi clarificat rolul pe care-l au unele cauze şi efectele provocate de ele.

În zilele noastre, nivelul atins de dezvoltarea economică, pe de o parte, şi înmulțirea populației globului şi aspirația generală spre bunăstare pe de altă parte, au dus la creşterea fără precedent a fenomenului de poluare.

Principalele cauze care pot avea şi de regulă au efecte negative asupra mediului prin poluare sunt:

a. ignorarea efectelor negative pe care le pot produce asupra mediului aplicarea cuceririlor revoluției ştiințifico-tehnice fie datorită faptului că ştiința nu era în stare la un moment dat, să evalueze eventualele astfel de efecte sau nu era posibilă prevederea complexității şi gravității acestora, fie deoarece consecințele prevăzute nu păreau grave sau nu erau iminente;
b. greşita înțelegere a unor criterii de economicitate şi nerealizarea unor investiții necesare prevenirii poluării, considerându-se că este mai rentabilă plata unor amenzi, decât realizarea măsurilor uneori costisitoare, de prevenire a poluării mediului;
c. creşterea sensibilă a pericolului unor catastrofe pentru mediu ca urmare a aplicării tehnologiilor, folosirii instalațiilor şi materialelor periculoase;

d. industrializarea excesivă bazată pe tehnica avansată poate şi ea dăuna mediului, întrucât instalațiile de protecție, tehnologia depoluantă, rămân nu de puține ori în urma dezvoltării industriilor. Aceasta este principala sursă de poluare a mediului cauzată de procesele tehnologice prin cantitatea mare de impurități degajate în aer şi apa. Din activitățile industriale rezultă ape uzate, cu un conținut mare de reziduuri, predominant anorganice. Presiunile asupra calității solului sunt rezultate în principal din activitatea de minerit şi metalurgie neferoasă. Ape încărcate cu reziduuri şi deşeuri provin şi de la combinatele siderurgice, termocentrale, centrale atomo-electrice. Resursele naturale neregenerabile au fost şi sunt încă exploatate şi prelucrate cu tehnologii care au condus la poluarea intensă a unor zone din țară. Folosirea resurselor neregenerabile – minerale şi combustibili fosili, asociată cu producerea deşeurilor, generează impact asupra mediului şi asupra sănătății umane;
e. agricultură intensivă, contribuie la poluarea mediului natural prin utilizarea unui volum mare de îngrăşăminte chimice şi pesticide. Aceste substanțe ajung, prin intermediul scurgerii de suprafața, în lacuri şi cursuri de apa şi determină degradarea faunei si florei. Exploatarea nerațională a terenurilor poate sa duca la degradarea solului si la pierderea unor suprafete din circuitul agricol. Poluarea solului, a apei si a aerului, fragmentarea habitatelor si pierderea vietii salbatice sunt, de cele mai multe ori, consecintele unor practici agricole inadecvate;
f. supraexploatarea resurselor naturale;
g. rămânerea în urmă a economiei şi folosirea unor tehnici şi tehnologii depăşite în țările slab dezvoltate constituie o altă cauză a poluării mediului. În asemenea condiții, de regulă, nu se acordă atenția cuvenită măsurilor de protecție a mediului şi datorită lipsei mijloacelor financiare, iar economia

subdezvoltată nu asigură condiții nici pentru acumularea cunoştințelor profesionale corespunzătoare în vederea protejării mediului;

h. creşterea traficului de transport indiferent de cale, pe sol, în aer şi pe apă constituie o altă sursă majoră de poluare cauzată de amplasarea căilor de comunicații şi degajarea în atmosfera a gazelor de eşapament. O preocupare importantă în ceea ce priveşte transportul rutier, o constituie dezvoltarea durabilă şi diminuarea efectelor negative asupra mediului, generate de poluarea chimica sau fonică. O situatie gravă de poluare o reprezintă deversarea în apele marine a reziduurilor petroliere;
i. rămânerea în urmă a gândirii umane, lipsa unei conştiințe ecologice sau o astfel de conştiință foarte scăzută dăunează mult mediului, deoarece nu ține pasul cu dezvoltarea condițiilor materiale ale vieții, se adaptează mai greoi la noile condiții şi cerințe privitoare la păstrarea şi îmbunătățirea condițiilor de mediu;
j. există şi alte cauze, speciale, ale poluării mediului ca, de exemplu radioactivitatea apărută datorită experiențelor nucleare şi accidentelor la centralele atomoelectrice, folosirea neştiințifică a pesticidelor şi insecticidelor, deşeurilor menajere neadministrate corespunzător, regulilor de igienă, războaiele de toate felurile, dezvoltarea industriilor de război etc.

Cauzele poluării se înmulțesc o dată cu dezvoltarea vieții economico-sociale, deoarece lupta împotriva poluării nu ține pasul cu această dezvoltare. În aceste condiții, poluarea devine o amenințare permanentă pentru sănătatea şi viața oamenilor, ale tuturor viețuitoarelor, şi împiedică desfăşurarea normală a activității economico-sociale.

Prezența numeroaselor cauze ale poluării a determinat ca protecția mediului să devină una din cele mai importante şi mai arzătoare probleme ale omenirii.

Includerea şi integrarea protecției mediului în procesul de producție, în viața economico-socială în general necesită nu numai transformarea economiei, ci şi

recunoaşterea acestei activităţi ca o chestiune politică şi socială, în primul rând, de interes public, care nu poate fi realizată izolat de alte activităţi. Înfăptuirea acestui scop presupune utilizarea corespunzătoare a mijloacelor tehnice, social-politice, juridico-organizatorice, care stau la dispoziţia societăţii la un moment dat, şi precum şi formarea şi ridicarea permanentă a conştiinţei ecologice a oamenilor. Altfel nu se poate realiza o protecţie cât de cât eficientă a mediului.

Indiferent de forma sa concretă, poluarea prin natura consecinţelor social-economice în primul rând umane pe care le produce cu privire specială la sfera lor de răspândire, apare ca o problemă cu implicaţii naţionale şi internaţionale.

Conceptul de protecţie a mediului

În condiţiile dezvoltării civilizaţiei, cu toate avantajele şi dezavantajele ei, protecţia şi îmbunătăţirea condiţiilor de mediu au devenit pentru întreaga umanitate un obiectiv primordial, o sarcină dificilă a cărei realizare presupune nu numai eforturi material-financiare şi organizatorice naţionale şi internaţionale, ci şi fundamentarea unor concepţii ştiinţifice pentru această activitate, formarea şi dezvoltarea unei conştiinţe ecologice.

În doctrina internaţională, preluată şi de doctrina noastră, se pot distinge mai multe concepte referitoare la întrebarea pentru cine trebuie apăraţi factorii de mediu şi realizat un echilibru ecologic corespunzător.

Conceptul geocentric face din protecţia mediului un scop în sine, mediul urmând a fi ocrotit în general, dar condamnându-se orice intervenţie a omului pentru protecţia naturii şi a mediului artificial. În această concepţie, omul se pierde aproape complet din atenţie, el fiind considerat doar unul din multiplele elemente care se cer ocrotite pentru ca natura să rămână neatinsă în puritatea ei. Din aceste motive geocentrismul apare ca o concepţie extremistă pe care o susţin doar puţini ecologişti.

Conceptul biocentric vede în centrul preocupărilor ecologice ale omului toate celelalte forme de viaţă. În această concepţie, se cere ca omul să nu intervină în viaţa speciilor decât pentru a le oferi protecţie. Susţinătorii acestei orientări nu ţin seama de

faptul că apărarea biosferei, în condițiile în care nu-şi poate asigura existența şi dezvoltarea decât folosindu-se de natură(ceea ce i se interzice în această orientare), nu poate fi realizată fiindcă nu este rațional. Prin urmare, această orientare nu poate interesa decât puțini oameni.

Concepția atropocentrică subsumează totul nevoilor crescânde ale omului,şi nimic altceva nu contează. Esența acestei concepții exprimă o enormă eroare: a privi omul ca având dreptul să facă ce doreşte şi în numele intereselor sale, să încalce legile naturii, ceea ce este de neacceptat, fiind o idee împinsă la absurd. Absolutizarea necesităților imediate ale omului se transformă în contrarul ei. În acest fel, omul şi-ar putea permite să distrugă înseşi bazele naturale ale existenței lor. O astfel de concepție nu poate sta la baza soluționării problemei complexe şi dificile a protecției mediului şi a îmbunătățirii condițiilor de mediu.

Un concept complex şi realist care ține cont de neajunsurile sesizabile şi cele prezumtive ale ideilor exprimate în tezele anterioare este reconcilierea omului cu natura şi cu sine însuşi, care are în vedere nevoile multiple ale omului, dar şi legile naturii, respectul pentru viață în general şi diversitatea ei, pentru echilibru ecologic, pentru sănătatea Pământului şi progresul societății umane. În această concepție, protecția mediului natural reprezintă protecția omului însuşi şi a dezvoltării sale, iar protecția omului presupune protecția tuturor factorilor de mediu.

Activitatea de protecție a mediului trebuie începută cu lichidarea cauzelor poluării, care poate duce la prevenirea consecințelor nefaste ale acestui fenomen ce periclitează, în raport cu timpul şi spațiul, viața pe Pământ.

Pentru definirea acestei noțiuni se porneşte de la o idee generală ce exprimă modul de viață, individuală şi socială, a omului, care constituie condiția morală, spirituală pentru existența acesteia şi a societății umane.

Un alt punct de plecare pentru circumscrierea conceptului la care ne referim ne este oferit de reglementările legale în materie privitoare la sarcinile care stau în fața acestei activități, adică păstrarea echilibrului ecologic, menținerea şi ameliorarea

calității factorilor naturali de mediu, dezvoltarea valorilor naturale ale tării, ale naturii în general, asigurarea unor condiții de viață şi de muncă tot mai bune generațiilor actuale şi viitoare.

Protecția mediului tinde, deci, spre ferirea de influențe negative a mediului natural şi artificial prin descoperirea cauzelor poluării şi înlăturarea acestora, reducerea efectelor poluării şi, dacă este posibil, chiar eliminarea totală a acestora spre binele omului şi omenirii.

Scopul principal al protecției mediului este ocrotirea omului. Acesta fiind un scop indirect, deoarece pentru realizarea acestuia se impun sarcini permanente în cele mai variate domenii ale activității social-economice, ca una din preocupările contemporane prioritare, ce se justifică prin interesele vitale ale omenirii de a trăi într-un mediu sănătos.

Datorită importanței acestei activități, protecția mediului este o sarcină a întregii societăți şi se realizează în interesul tuturor membrilor societății. La rândul ei, protecția mediului are sarcini proprii care rezultă din normele dreptului mediului

Sarcina generală a protecție mediului constă în:

-înlesnirea ocrotirii şi formării mediului

-descoperirea cauzelor poluării

-stabilirea modalităților şi condițiile prevenirii poluării

- reducerea şi înlăturarea efectelor acesteia

- aplicarea acestor modalități în acord cu interesele întregii societăți

Satisfacerea imperativului unei dezvoltări economice durabile cere, în mod imperios, o restructurare a agriculturii, utilizarea energiei şi a producției industriale după modelul naturii. Astfel în industrie sunt necesare procese care să folosească cu o foarte mare eficiență materiale şi energie, să valorifice produsele secundare şi să genereze cantități foarte mici de deşeuri. La rândul său agricultura va trebui să se bazeze pe deplin pe serviciile gratuite oferite de ecosisteme şi să renunțe astfel la o dependență aproape exclusivă de surogate produse de om.

Problema poluării şi deci a protejării mediului înconjurător trebuie abordată în contextul mai larg al viitorului model de creştere economică. Ca orice factor de producție mediul are o valoare şi un preț ce trebuie recunoscute şi luate în calcul ca atare.

Dacă principala cauză a degradării ecosferei ține de formele de producție şi consum ale societății de tip industrial, atunci soluțiile trebuie căutate de pe poziții economice, fără a se subdimensiona importanța celorlalți agenți de ordin social, moral, cultural, şi nu în ultimul rând importanța mijloacelor oferite de dreptul pozitiv.

În acest context se înscrie şi reglementarea privind prevenirea şi controlul integrat al poluării în țara noastră dată prin O.UG. nr.152/2005.

Scopul acesteia constă în abordarea integrală a măsurilor necesare în vederea prevenirii sau, în cazul în care aceasta nu este posibilă, reducerea emisiilor în aer, apă, şi sol provenite din activitățile expres menționate în anexa nr.1 inclusiv măsurile privind gestionarea deşeurilor, astfel încât să se atingă un nivel ridicat de protecție a mediului, considerat în întregul său din domeniul evaluării impactului asupra mediului şi a altor reglementări relevante.

În acest scop Autoritatea competentă ia toate măsurile pentru ca exploatarea instalației operatorul să respecte principiile generale de bază astfel încât:

a) să se prevină poluarea în special prin aplicarea celor mai bune tehnici disponibile;

b) să nu se producă nici o poluare semnificativă;

c) să fie evitată producerea de deşeuri, potrivit prevederilor legale în vigoare; în cazul în care se produc deşeuri, ele sunt valorificate, iar dacă acest lucru este imposibil tehnic sau economic, sunt eliminate, astfel încât să se evite sau să se reducă orice impact asupra mediului;

d) să se utilizeze eficient energia;

e) să fie luate măsurile necesare pentru prevenirea accidentelor şi limitarea consecințelor acestora;

f) să fie luate măsurile necesare pentru ca în cazul încetării definitive a activității să se evite orice risc de poluare şi să se readucă amplasamentul la o stare satisfăcătoare.

1. Definiția dreptului mediului

Dreptul mediului este constituit din ansamblul complex al normelor juridice care reglementează relațiile ce se stabilesc între oameni privind atitudinea lor față de mediu, ca element vital şi suport al vieții, în procesul folosirii în scopuri economice, sociale şi culturale a componentelor sale - naturale şi artificiale - precum şi relațiile legate de protecția, conservarea şi dezvoltarea lor durabilă.

Deci există un obiectiv imediat - protecția, conservarea ameliorarea mediului şi un obiectiv imediat, indirect - dezvoltarea durabilă.

Protecția mediului presupune utilizarea rațională a resurselor naturale, prevenirea combaterea poluării.

Conservarea mediului reprezintă menținerea reproducerea calității factorilor naturali de mediu.

Dezvoltarea mediului presupune ameliorarea calității factorilor naturali, dezvoltarea valorilor naturale.

2. Obiectul dreptului mediului

Obiectul reglementării juridice constituie criteriul de bază care serveşte la gruparea normelor şi instituțiilor de drept în diferite ramuri în sistemul juridic dat. Prin obiectul reglementării juridice se înțelege un grup de relații sociale distincte sau cu particularități proprii, specifice. Ca urmare, obiectul reglementării juridice al unei ramuri de drept îl constituie acele relații sociale care prezintă trăsături specifice proprii.

În cazul dreptului mediului, această trăsătură specifică a relațiilor sociale, care constituie obiectul reglementării juridice, constă în legătura lor organică cu prevenirea şi combaterea poluării mediului, cu îmbunătățirea

condițiilor de mediu, precum şi cu sancționarea faptelor prin care s-au încălcat normele acestei ramuri de drept.

Metoda de reglementare este acel criteriu de formare şi delimitare a ramurilor de drept pe care statul o alege pentru reglementarea diferitelor categorii de relații sociale şi care fac ca anumite norme juridice, deşi au un obiect comun, să se separe într-o ramură de drept aparte. Este vorba, deci de modul în care statul acționează asupra unor relații sociale, cum sunt metoda autoritarismului, metoda autonomismului, metoda reglementării etc.

În cazul dreptului mediului, acest criteriu auxiliar se concretizează prin folosirea de către stat a normelor cu caracter imperativ, adică a metodei autoritarismului, statul impunându-şi atitudinea sa tuturor participanților la aceste raporturi juridice, iar aceştia neputându-se deroga prin voința lor de la regulile astfel stabilite. ACEASTA ÎNSEAMNĂ CĂ STATUL FOLOSEŞTE ÎN ACEST SCOP NORME JURIDICE IMPERATIVE, DE LA CARE PĂRȚILE NU POT DEROGA PRIN ACORDUL LOR DE VOINȚĂ. Metoda autoritară are caracter direct, statul adresându-se participanților la astfel de raporturi juridice prin stabilirea unor reguli de conduită obligatorii, care trebuie aplicate în toate situațile prevăzute. Acest caracter imperativ priveşte toate normele juridice preventive, defensive, represive şi reparatorii ale dreptului mediului, prin care sunt stabilite pentru părțile participante la raporturile juridice respective drepturi şi obligații care se nasc nu prin voința lor ci prin efectul legii.

O caracteristică a normelor dreptului mediului constă în faptul ca acestea, în marea lor majoritate sunt norme tehnice sancționate pe cale juridică. Ele stabilesc termene şi modalități stricte de realizare a unor obiective precis definite, prescriind conduite şi atitudini de la care nu se poate deroga. Astfel de norme privesc: clasificarea produselor şi substanțelor toxice în funcție de gradul lor de varietate sau inflamabilitate, ambalarea, transportul, depozitarea, manipularea şi folosirea produselor în atmosferă, apă şi sol etc.

Reglementările tehnice operează prin excelență prin editarea de norme de mediu. Acestea pot fi:

- **norme de calitate** a mediului care stabilesc nivelurile maxime admisibile de poluări în mediile receptoare: apă, aer, sol;
- **norme de emisie** care stabilesc cantitatea de poluanți ori concentrațiile de poluanți ce pot fi emişi de o anumită sursă. Aceste norme stabilesc obligații de rezultat: cantitatea ori concentrația de poluant fixe;
- **norme de procedeu** care enunță un anumit număr de specificații (tipuri de dispozitive de epurare impuse). Ele stabilesc obligații de mijloc: alegerea unui anumit procedeu pentru a face mai curentă exploatarea acestuia;
- **norme de produs** care definesc fie proprietăți fizice şi chimice pentru un anumit produs, fie stabilesc reguli privind condițiile, ambalajul ori prezentarea produsului, mai ales pentru produsele toxice.

3. Rolul dreptului mediului

Dreptul mediului ocupă un rol esențial în sistemul internațional de drept. O particularitate a dreptului mediului constă în caracterul sau global, planetar, ce implică o largă cooperare internațională pentru realizarea funcțiilor sale.

Din aceasta perspectiva, există:

a) *dreptul național al mediului,* este format din totalitatea reglementarilor juridice interne vizând protecția, conservarea şi ameliorarea mediului;

b) *dreptul comunitar al mediului,* este format din reglementările adoptate în cadrul Uniunii Europene.

c) *dreptul internațional al mediului,* este format din reglementările juridice în domeniu, adoptate la nivel internațional, precum şi din alte izvoare specifice.

Intre cele trei ipostaze ale dreptului mediului există o strânsă interdependență. Dreptul național se completează, în diverse modalități, cu celelalte

reglementari. Tratatele internaționale ratificate de țara noastră fac parte din dreptul intern.

4. Funcțiile dreptului mediului sunt comune (cu ale celorlalte ramuri de drept, precum reglementarea unor relații sociale) specifice sau proprii. Acestea din urma sunt:

- Asigurarea unui mediu ambiant curat, sănătos;
- Protecția şi dezvoltarea sa corespunzătoare;
- Promovarea obiectivelor dezvoltării durabile;
- Organizarea activităților sociale în scopul ocrotirii ameliorării factorilor naturali antropici;
- Promovarea cooperării internaționale în scopul protecției mediului.

5. Caracterele raportului juridic de dreptul mediului

Raportul juridic de dreptul mediului este relația socială reglementată de normele dreptul mediului, formată între persoane în legătură cu folosirea rațională a resurselor naturale şi cu protecția mediului în totalitatea sa, a cărui realizare este asigurată în caz de nevoie prin forța coercitivă a statului.

Caracterele specifice ale raportului juridic de dreptul mediului sunt:

- Raporturile de dreptul mediului iau naştere totdeauna în legătură cu folosirea rațională a resurselor naționale şi protecția mediului, ceea ce presupune o activitate complexă şi variată, inclusiv cea de sancționare a celor ce încalcă normele acestei ramuri de drept.
- Într-un raport de dreptul mediului participă atât ca subiect activ, cât şi ca subiect pasiv, în principiu, orice persoană juridică, adică autoritățile publice şi alte persoane juridice publice, persoane juridice private şi persoane fizice.
- Poziția de subordonare a părților, în sensul că statul, prin edictarea normelor juridice, impune celorlalte părți o conduită ce poate fi adusă la îndeplinire, la nevoie, prin forța sa de constrângere.

6. Elementele structurale ale raportului juridic de dreptul mediului

Structura raportului juridic de drept al mediului cuprinde trei elemente: obiect, subiecte, conținut.

Obiectul raportului juridic constă în **acțiunile sau inacțiunile** la care părțile sunt îndrituite sau la care sunt ținute, adică în conduita acestora față de elementele (naturale sau artificiale) ale mediului.

Subiectele raportului juridic sunt **persoanele fizice sau juridice, inclusiv statul.**

În raporturile de dreptul mediului participă ca părți, în primul rând statul sau unitățile administrativ-teritoriale, de regulă prin organele lor. Pe plan național, statul apare ca reprezentant sau apărător al intereselor generale ale societății în domeniul protecției mediului. Statul român este subiect de drept pe plan internațional.

Persoanele juridice, altele decât statul, unitățile administrativ-teritoriale şi organele acestora, participă la raporturi de dreptul mediului indiferent că sunt de naționalitate română ori de altă naționalitate.

Persoanele fizice participă la raporturile de dreptul mediului indiferent că sunt cetățeni români, străini , apatrizi sau au dublă cetățenie.

Conținutul raportului juridic este format din drepturi şi obligațiile corelative ale subiecților raportului.

7. Izvoarele dreptului mediului.

Prin izvoarele dreptului mediului înțelegem acele forme specifice de exprimare a regulilor de conduită impersonale şi generale, de aplicabilitate repetate care privesc comportamentul persoanelor participante, ca părți, la raporturile de dreptul mediului, adică actele normative care reglementează relațiile sociale de protecție a mediului. Toate normele de drept al mediului au caracter imperativ.

Categorii de izvoare:

Legile sunt cele mai importante izvoare al dreptului mediului, ca acte

juridice ale legiuitorului unic-Parlamentul României Pot fi considerate izvoare ale acestei ramuri de drept numai în măsura în care ele reglementează relații sociale, obiect de reglementare al dreptului mediului.

Constituția reglementează dreptul fundamental al omului la mediu sănătos şi unele atribuții ale statului privitoare la protecția şi îmbunătățirea condițiilor de mediu. Stabileşte în sarcina statului trei categorii de obligații de mediu şi anume: exploatarea rațională „în concordanță cu interesul național a resurselor naturale", refacerea, ocrotirea mediului şi menținerea echilibrului ecologic, crearea condițiilor necesare pentru creşterea calității vieții.

Dintre legile ordinare care constituie izvoare ale mediului amintim:

Legea nr. 407/2006 vânătorii şi a protecției fondului cinegetic;

Legea apelor nr. 107/1996;

Legea privind desfăşurarea activităților nucleare nr. 111/1966; etc.

Hotărârile şi Ordonanțele Guvernului - care privesc protecția, ocrotirea şi conservarea mediului, exemplu,

H.G. nr. nr. 878/2005 privind accesul publicului la informația privind mediul

H.G. nr. 1213/2006 privind stabilirea procedurii-cadru de evaluare a impactului asupra mediului pentru anumite proiecte publice şi private

H.G. nr. 168/1997 privind regimul produselor şi serviciilor care pun în pericol viața, sănătatea, securitatea muncii şi protecția mediului înconjurător;

H.G. nr. 1320/2008 privind organizarea şi funcționarea Agenției Naționale pentru Arii Naturale Protejate

O.U.G. nr. 78/2000, privind regimul deşeurilor;

O.U.G. nr. 243/2000 privind protecția atmosferei etc.

Ordinele miniştrilor sunt de asemenea, izvoare ale dreptului mediului

în măsura în care privesc raporturile juridice specifice acestui domeniu al dreptului. Astfel de exemple sunt:

Ordin nr. 1830/2007 pentru aprobarea Ghidului privind realizarea, analizarea şi evaluarea hărţilor strategice de zgomot

Ordin nr. 1710/2007 privind aprobarea documentaţiei necesare în vederea instituirii regimului de arie naturală protejată de interes naţional

Ordin nr. 237/2006 privind autorizarea cultivatorilor de plante modificate genetic

Decretele-legi au un caracter excepţional şi sunt, în general, foarte rare.

Codul: până în prezent nu s-a elaborat un Cod al mediului ca o reglementare de ansamblu a domeniului, cum este cazul în unele ţări (Franţa). Există însă coduri care privesc anumite domenii specifice. Legislaţia română are Codul silvic aprobat prin Legea nr. 46/2008.

Tratatele şi convenţiile internaţionale. Tratatele şi convenţiile internaţionale în materie de mediu pe care România le-a ratificat sau la care a aderat fac parte din dreptul intern şi constituie izvoare ale dreptului mediului.

- **Conventii multilaterale de mediu**
- **A. Conventii privind aspectele orizontale**
- **Conventia privind evaluarea impactului asupra mediului în context transfrontier (ESPOO)**
- **Conventia privind accesul la informatie, participarea publicului la luarea deciziei si accesul la justitie pe probleme de mediu (AARHUS)**
- **Conventia privind efectele transfrontiere ale accidentelor industriale**

- **B. Conventii în domeniul protectiei biodiversitatii**
- **Conventia privind protectia patrimoniului mondial, cultural si natural**
- **Conventia privind diversitatea biologica**
- **Conventia privind protectia zonelor umede de importanta internationala (RAMSAR)**
- **Conventia privind comertul international cu specii periclitate de fauna si flora salbatica (CITES)**
- **Conventia privind conservarea vietii salbatice si a habitatelor naturale din Europa**
- **Conventia privind conservarea speciilor migratoare de animale salbatice**
- **Conventia Europeana privind peisajele**
- **Acordul privind conservarea liliecilor în Europa**
- **Acordul privind conservarea pasarilor de apa migratoare african-eurasiatice**
- **Acordul privind conservarea cetaceelor din Marea Neagra, Marea Mediterana si din zona contigua a Atlanticului**
- **Acordul privind protectia mediului la tratatul asupra Antarcticii**
- **Conventia-cadru privind protectia si dezvoltarea durabila a Carpatilor (Conventia Carpatica)**
- **C. Conventii în domeniul schimbarilor climatice si protectiei stratului de ozon**
- **Conventia-cadru a Natiunilor Unite privind schimbarile climatice**
- **Conventia de la Viena privind protectia stratului de ozon**

Actele autorităților publice locale. În principal se au în vedere hotărârile adoptate de consiliile locale în exercitarea atribuțiilor ce le revin în domeniul protecției mediului, în scopul creşterii calității vieții, protecției şi conservării monumentelor istorice şi de arhitectură, a parcurilor şi rezervațiilor naturale.

8.Delimitarea dreptului mediului de celelalte ramuri de drept

Aşa cum diferitele ramuri de drept nu se exclud reciproc, ele fie se aplică separat fie concomitent şi cadrul în care se desfăşoară reglementările dreptului mediului are interferențe cu alte ramuri de drept.

Interferența cu dreptul constituțional

- Având ca obiect reglementarea organizării şi funcționării organelor statului şi drepturile şi obligațiile fundamentale ale cetățenilor, dreptul constituțional cuprinde norme fundamentale care stau la baza tuturor celorlalte ramuri de drept, inclusiv dreptul mediului.
- Astfel, Constituția consacră obligația statului de a asigura refacerea şi ocrotirea mediului înconjurător, precum şi menținerea echilibrului ecologic. Cuprinde norme care consacră principii ale dreptului mediului, cum ar fi exploatarea resurselor naturale în concordanță cu interesul național sau crearea condițiilor necesare calității vieții sau principiul fundamental al unui drept la un mediu de calitate, prin consacrarea obligației statului de a crea condițiile necesare pentru creşterea calității vieții. De asemenea stabileşte că dreptul de proprietate obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului şi a normelor de bună vecinătate.

Interferența cu dreptul civil

Între dreptul mediului şi dreptul civil se manifestă o serie de

interconexiuni, determinate în principal de exercitarea dreptului de proprietate şi a dezmembrămintelor sale, asupra factorilor naturali ai mediului, supuşi protecției, în condițiile legii. Constituția –consacră obligația statului de a asigura refacerea şi ocrotirea mediului înconjurător caz în care răspunderea pentru daunele ecologice are ca fundament răspunderea civilă delictuală, regulile din dreptul civil aplicânduli-se ori de câte ori , în dreptul mediului nu se găsesc norme specifice şi în măsura în care nu contravin principiilor specifice ramurii de drept.

Trebuie subliniat că între cele două ramuri există şi deosebiri majore determinate de obiectul diferit şi metodele proprii de reglementare.

Astfel în timp ce în raporturile civile, părțile se află pe poziții de egalitate juridică în timp ce în dreptul mediului se află într-o formă de subordonare, specială. În ceea ce priveşte conținutul raportului juridic civil este stabilit prin voința părților în civil şi determinat prin lege în dr. mediului. Iar în ceea ce priveşte subiectele raportului juridic în civil este determinat subiectul activ în timp ce subiectul pasiv este nedeterminat spre deosebire de dr. mediului unde acesta este determinat, prin stabilirea obligației de a face sau a nu face ceva privind protecția şi conservarea mediului.

Interferența cu *dreptul administrativ*

Dreptul mediului se apropie cel mai mult de dreptul administrativ datorită, în principal rolului statului şi importanței acestuia în realizarea legislației privind protecția şi conservarea mediului prin actele emise de organele administrației publice.

Instituirea unei administrații special organizate, cu atribuții specifice .

Interferența cu *dreptul agrar*

Deşi pământul ca element fundamental al mediului constituie obiectul

comun celor două discipline există totuşi deosebiri. Dreptul agrar se ocupă cu raporturile de proprietate asupra terenurilor de folosințe completă şi rațională dreptul protecția solului în general prin măsuri de prevenire şi combaterea a degradării acestuia.

Interferența cu *dreptul urbanismului*

Dreptul urbanismului are ca obiect afectarea şi amenajarea spațiului urban pe când dreptul mediului se ocupă de protecția şi conservarea mediului în aşezările umane, precum şi desfăşurarea ecologică a activităților în acest spațiu.

PRINCIPIILE DREPTULUI MEDIULUI

Principiile şi elementele strategice sunt:

Principiile sunt reguli generale, de maximă aplicabilitate, care reprezintă fundamentul unei ramuri de drept sau a unei instituții juridice. Acestea se aplică nu numai în raport cu dispozițiile actului normativ care reprezintă legea cadru în materie, ci şi cu reglementările speciale.

Ordonanță de urgență nr. 195/2005 privind protecția mediului, aprobată prin Legea nr. 265/2006 a fost adoptată având în vedere necesitatea îndeplinirii angajamentelor asumate de țara noastră în procesul de integrare europeană, în baza căruia să poată fi adoptată legislația subsecventă în domeniul protecției mediului. Din aceste considerente în art. 3 sunt stipulate principiile şi elementelor strategice care guvernează întreaga activitate de protecție a mediului, care trasează direcțiile de reglementare a activităților economice în vederea atingerii obiectivelor dezvoltării durabile.

Actuala reglementare distinge între, pe de o parte principii şi elemente strategice care au cam aceleaşi funcții şi semnificații generale , iar pe de altă parte modalitățile de implementare a lor.

Având în vedere faptul că aceste principii sunt cele care călăuzesc întreaga protecție a mediului ne propunem să le analizăm în continuare:

a. principiul integrării cerințelor de mediu în celelalte politici sectoriale;

Principiul integrării cerințelor de mediu în celelalte politici sectoriale devine operant prin faptul că politica de mediu devine politică orizontală a Uniunii Europene (prin Tratatul de la Amsterdam), ceea ce înseamnă că aspectele de mediu vor fi în mod necesar luate în considerare în cadrul politicilor sectoriale. Astfel la nivelul întregii economii, diferitele politici de sector trebuie să aibă în vedere impactul pe care respectivele activități îl pot avea asupra mediului.

b. principiul precauției în luarea deciziei;

Acest principiu prevede luarea unor măsuri de precauție atunci când o activitate amenință să afecteze mediul sau sănătatea umană. Nu este necesar ca relația *cauză-efect* să fie pe deplin dovedită ştiințific, însă dacă există incertitudine ştiințifică, trebuie implementate proceduri de evaluare pentru realizarea acțiunilor de prevenire pentru a evita efectele negative pentru sănătatea umană sau pentru mediu. Aplicarea acestui principiu se justifică în situația în care datele ştiințifice nu sunt concludente în ceea ce priveşte efectele unei activități, dacă acestea sunt sau nu periculoase pentru mediu, caz în care decizia de ca urmare a aplicării precauției în luarea deciziei ar trebuie să fie în sensul neînceperii activității respective.

Prevenirea presupune un studiu de risc, care să permită evitarea pagubelor şi o acțiune bazată pe cunoaştere. Numai că nu întotdeauna consecințele deciziilor şi acțiunilor pot fi cunoscute, total sau parțial, dinainte, iar absența certitudinii ştiințifice nu poate constitui un pretext pentru a nu lua măsuri adecvate pentru prevenirea atingerilor grave şi

inevitabile aduse mediului. În fața acestei realități, în adoptarea deciziilor trebuie să se manifeste precauție, prudență, o diligență maximă, să se adopte măsuri preventive care să elimine pe cât posibil orice risc de degradare a mediului.

Având în vedere faptul că dezvoltarea economică durabilă care implică decizii tehnologice are la bază studii de evaluare a impactului activităților umane asupra mediului intern şi internațional, precum şi proceduri specifice de autorizare conduse de autoritățile naționale pentru protecția mediului, acest principiu capătă o importanță excepțională.

Acest principiu s-a născut din necesitatea de a preveni poluarea mediului determinată de diferite activități umane şi s-a desprins din principiul prevenirii, dar în prezent are caracter de sine stătător.

c. principiul acțiunii preventive;

Principiul acțiunii preventive se bazează pe regula generală că **„e mai bine să previi decât să combați”**. Activitatea de prevenire trebuie să aibă în vedere evitarea poluării şi degradării mediului, deoarece este cu mult mai puțin costisitoare decât repararea daunelor ecologice, daune care de multe ori au caracter ireversibil. El mai este formulat direct sau indirect în toate actele normative (naționale şi internaționale) referitoare la protecția mediului. Prevenirea riscurilor constituie scopul principal, esența protecției mediului, dând rațiune acestei activități. Prevenirea poate fi privită sub două aspecte: prevenirea producerii consecințelor dăunătoare ale poluării; limitarea sau eliminarea efectelor dăunătoare care s-ar putea produce după ce poluarea a avut loc. Principiul examinat exprimă în esență protecția profilactică a mediului şi operează practic în două trepte. Într-o primă treaptă, el priveşte întreaga activitate de legiferare în acest domeniu, rațiunea normelor dreptului mediului constând tocmai în activitatea preventivă. În

cea de-a doua treaptă când se traduce în practică acest principiu, un accent deosebit se pune pe rolul autorităților pentru protecția mediului privind emiterea acordurilor şi sau autorizațiilor de mediu.

d. principiul reținerii poluanților la sursă;

Dacă în trecut reziduurile nu se produceau în cantități mari, ele putând fi deversate ca atare în apă, pe sol şi în aer, fiind neutralizate datorită marilor posibilități de integrare în ciclurile de transformare naturală din factorii de mediu şi ca urmare nepericuloase pentru om, marele avânt al civilizației din ultimele secole, creşterea explozivă a populației, dezvoltarea agriculturii, industriei şi transporturilor au dus la schimbarea fundamentală a naturii şi cantității de reziduuri. Invadând şi alterând starea naturală, au loc dezechilibre naturale, dispar specii de animale şi plante, întreaga existență a lumii vii este supusă unor riscuri de distrugere. Sănătatea şi viața omului sunt periclitate, numeroase cazuri de boală şi decese constituie consecințele negative ale poluări a generate în zonele foarte dezvoltate ale societății umane.

Din aceste considerente reținerea poluanților la sursă, trebuie să constituie nu numai un principiu moral ci şi juridic.

De la sursă trebuie să înceapă evitarea poluării prin acțiunea directă în procesul de apariție al reziduurilor, ceea ce presupune aplicarea unor procedee de fabricație care să nu genereze evacuări de poluanți sau să le reducă la minim. Instalațiile trebuie concepute încât să corespundă mai întâi acestui scop.

Un rol important în evitarea poluării revine sistemelor de supraveghere şi evidențiere a schimbărilor survenite în calitatea factorilor principali de mediu. În acest scop, a fost organizat în țara noastră, în anul 1991, sistemul Național de Monitoring Integrat care are la bază sistemul

național de supraveghere a calității apelor, rețeaua de fond şi cea de emisie pentru supravegherea calității aerului, rețeaua de ploi acide, rețeaua de radioactivitate precum şi informații periodice privind calitatea solurilor a vegetației a faunei, a sănătății umane.

Reținerea poluanților la sursă; se poate realiza pe deplin, numai prin asocierea măsurilor de ordin juridic şi administrativ cu cele de ordin educațional în aşa fel încât fiecare membru al societății să devină conştient de locul său în natură şi în colectivitatea din care face parte.

e. principiul "poluatorul plăteşte"

Are asigurată aplicarea prin consacrarea răspunderii ce revine persoanelor fizice şi juridice care, prin activitățile lor produc poluare.

Poluatorul este operatorul sau factorul de decizie în materie economică care se statuează pe o poziție antiecologică, fiind obligat să suporte consecințele nerespectării îndatoririlor prevăzute de lege privind introducerea şi folosirea unor tehnologii nepoluante, limitarea poluării la parametrii stabilite de ecostandarde, nerespectarea procedurii de autorizare şi a altor obligații specifice în acest sens.

Agentul poluator adică persoana care poluează şi care cauzează mediului un prejudiciu va răspunde indiferent dacă fapta sa este culpabilă sau nu. Prin acest principiu se consacră nu numai ampla obligație a poluatorului mediului de a repara prejudiciul cauzat ci să i se impute acestuia costul social al poluării pe care el o generează, adică toate efectele unei poluări nu numai asupra bunurilor persoanelor ci şi asupra naturii înseşi şi toate aceste independent de culpă exprimă aşadar răspunderea în sens larg, cuprinzând orice obligație de a face, de la respectarea prevederilor legii până la suportarea sancțiunilor contravenționale penale sau civile.

Acest principiu se poate aplica numai coroborat cu principiul acțiuni preventive, al reținerii poluanților la sursă şi principiul precauției în luarea deciziei, deoarece aplicat singur, duce la consecințe inadmisibile **plătesc deci pot să poluez.**

Acest principiu ridică probleme economice şi juridice complicate prin care se consacră nu simpla obligație a poluatorului mediului de a recupera prejudiciul cauza ci să i se impute acestuia costul social al poluării pe care el o generează, adică toate efectele unei poluări nu numai asupra bunurilor persoanelor ci şi asupra naturii înseşi şi toate acestea independent de culpă.

Acest principiu exprimă deci răspunderea în sens larg cuprinzând orice obligație de a face, de la respectarea prevederilor legi până la suportarea sancțiunilor contravenționale penale sau civile. Acest caracter complex al principiului examinat exprimă cerința de a valida o sferă cât mai largă a necetăților şi pobilităților privind protecția mediului, deoarece o singură faptă poate afecta în acest domeniu numeroase interese majore care includ şi cerința ca agentul poluant să plătească fără întârziere exprimă ideea că agentul poluant - „poluatorul" - adică persoana care cauzează mediului un prejudiciu va răspunde indiferent dacă fapta sa este culpabilă sau nu.

f. principiul conservării biodivertății şi a ecostemelor specifice cadrului biogeografic natural; presupune protecția ecosistemelor, conservarea biodiversității, precum şi utilizarea, gospodărirea durabilă resurselor naturale ale mediului. Acest principiu a fost adoptat prima dată la Conferința ONU pentru protecția mediului înconjurător de la Rio din 1992.

g) utilizarea durabilă a resurselor naturale;

Prin dezvoltarea durabilă se înțelege satisfacerea necesităților generațiilor prezente, fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de

a-şi satisface propriile necesităţi. Acest principiu se referă la menţinerea capacităţii Pământului de a susţine viaţa în toată diversitatea ei şi este fundamentată pe principiul democraţiei, egalităţii dintre sexe, solidaritate, respectul faţă de lege şi faţă de drepturile fundamentale, inclusiv libertatea şi egalitatea de şanse pentru toţi.

Acesta îşi propune îmbunătăţirea continuă a calităţii vieţii şi a bunăstării pe Pământ, atât pentru generaţiile prezente, cât şi pentru cele viitoare.

h) informarea şi participarea publicului la luarea deciziilor, precum şi accesul la justiţie în probleme de mediu;

Declaraţia de la Stockholm din 1972 a consacrat pentru prima dată, ca un prim principiu, dreptul omului la un mediu *„a cărui calitate să-i permită să trăiască în demnitate şi bunăstare"*, având în vedere, totodată şi obligaţia societăţii de a conserva, apăra şi îmbunătăţi mediul pentru generaţiile prezente şi viitoare.

Acest drept este consacrat în textele constituţionale sau legislative din numeroase state, fie ca un drept subiectiv al omului, fie ca obligaţie a statului, fie ambele în acelaşi timp.

Acest drept la mediu are un caracter procedural, ca de altfel şi alte drepturi umane fundamentale. El este sancţionat atât cu o acţiune generală cât şi cu o acţiune civilă, după caz, ceea ce îl face un drept jurisdicţional.
Documentele Conferinţei Naţiunilor Unite pentru Mediu şi Dezvoltare de la Rio, 1992 (Declaraţia de la Rio şi Agenda 21), precum şi majoritatea convenţiilor şi tratatelor internaţionale, mai vechi sau mai noi, referitoare la protecţia mărilor şi oceanelor, a atmosferei, a solului, a monumentelor şi a rezervaţiilor naturale, a faunei terestre şi acvatice, prevăd necesitatea participării publice.

Convenția de la Aarhus privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziei şi accesul la justiție în problemele de mediu, a fost ratificată de țara noastră prin Legea nr. 86/2000 Conform prevederilor prevăzute în art. 1 obiectivul al acestei convenții este de a contribui la protejarea drepturilor oricărei persoane din generațiile actuale şi viitoare de a trăi într-un mediu adecvat sănătății şi bunăstării sale, fiecare parte va garanta drepturile privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziei şi accesul la justiție în probleme de mediu, prezentei convenții.

Accesul la informație se prezintă sub doua aspecte:

"Pasiv": publicul are dreptul de a cere informații la autoritățile publice, care, la rândul lor, trebuie să ofere informațiile cerute ca răspuns.

"Activ": publicul are dreptul de a solicita informații autorităților publice, iar autoritățile publice sunt obligate, la rândul lor, să colecteze şi să disemineze informații de interes public, fără a fi nevoie de o cerere expresă în acest sens.

H.G. nr. 878 din 28 iulie 2005 referitor la accesul publicului la informația privind mediul asigură dreptul de acces la informația privind mediul deținută de sau pentru autoritățile publice şi stabileşte condițiile, termenii de bază şi modalitățile de exercitare a acestui drept.

i) dezvoltarea colaborării internaționale pentru protecția mediului.

Preocuparea pentru natură ca moştenire şi resursă a generațiilor viitoare a devenit politica de mediu a Uniunii Europene prin adoptarea strategiei dezvoltării durabile ca element principal al câmpului său de acțiune, devenind un promotor global al dezvoltării durabile. Acesta este un obiectiv general al Uniunii Europene stipulat şi în Tratat şi care guvernează toate politicile şi activitățile Uniunii.

Politica în domeniul mediului are ca obiective: protecția mediului, ameliorarea calității sale, protecția sănătății publice, utilizarea prudentă şi rațională a resurselor naturale, promovarea măsurilor la nivel internațional privind rezolvarea problemelor mediului de dimensiuni regionale şi mondiale.

Modalitățile de implementare a principiilor şi a obiectivelor strategice sunt:

a. prevenirea şi controlul integrat al poluării prin utilizarea celor mai bune tehnici disponibile pentru activitățile cu impact semnificativ asupra mediului;

b. adoptarea programelor de dezvoltare, cu respectarea cerințelor politicii de mediu;

c. corelarea planificării de amenajare a teritoriului şi urbanism cu cea de mediu; modalitate care presupune planificarea dezvoltării economico-socială să fie compatibilă cu necesitatea protejării şi îmbunătățirii condițiilor de mediu în interesul întregii societăți

d. efectuarea evaluării de mediu înaintea aprobării planurilor şi programelor care pot avea efect semnificativ asupra mediului;

e. evaluarea impactului asupra mediului în faza inițială a proiectelor cu impact semnificativ asupra mediului;

f. introducerea şi utilizarea pârghiilor şi instrumentelor economice stimulative sau coercitive; ceea ce este o sarcină dar şi un drept al statului care cu ajutorul unor reglementări legale influențează atitudinea agenților economici şi a cetățenilor. Stimulente economice de cointeresare şi înăsprirea sancțiunilor juridice pot constitui instrumente importante pentru respectarea reglementărilor legale referitoare la protecția mediului.

g. rezolvarea, pe niveluri de competență, a problemelor de mediu, în

funcție de amploarea acestora;

h. promovarea de acte normative armonizate cu reglementările europene şi internaționale în domeniu;

i. stabilirea şi urmărirea realizării programelor pentru conformare;

j. crearea sistemului național de monitorizare integrată a calității mediului;

k. recunoaşterea produselor cu impact redus asupra mediului, prin acordarea etichetei ecologice;

l. menținerea şi ameliorarea calității mediului;

m. reabilitarea zonelor afectate de poluare;

n. încurajarea implementării stemelor de management şi audit de mediu;

o. promovarea cercetării fundamentale şi aplicative în domeniul protecției mediului; este o altă sarcină importantă a statului care trebuie şă coordoneze întreaga activitate în conformitate cu programele naționale şi internaționale.

p. educarea şi conştientizarea publicului, precum şi participarea acestuia în procesul de elaborare şi aplicare a deciziilor privind mediul;

q. dezvoltarea rețelei naționale de arii protejate pentru menținerea stării favorabile de conservare a habitatelor naturale, a speciilor de floră şi faună sălbatică ca parte integrantă a rețelei ecologice europene - Natura 2000;

r. aplicarea stemelor de asigurare a trasabilității şi etichetării organismelor modificate genetic;

s. înlăturarea cu prioritate a poluanților care periclitează nemijlocit şi grav sănătatea oamenilor.

Politica de protecție a mediului în Uniunea Europeană

Conferința de la Stockholm din 1972 reprezintă prima manifestare de atitudine pe plan internațional, prin care s-a luat act, de faptul că mediul înconjurător este grav afectat ca urmare a numeroaselor şi intenselor agresiuni, având la origine poluarea, precum şi de diminuarea severă a materiilor prime, îndeosebi a celor neregenerabile. Declarația de la Stockholm adoptată în cadrul Conferinței Națiunilor Unite pentru Mediu a proclamat datoria fiecărui om de a proteja şi ameliora mediul înconjurător pentru generațiile prezente şi viitoare: *"Resursele naturale ale globului, inclusiv aerul, apa, pământul, flora , fauna şi, în mod deosebit eşantioanele reprezentative ale ecosistemelor naturale trebuie protejate în interesul generațiilor prezente şi viitoare printr-o planificare sau o gestionare atentă, după nevoi"*

Politica de mediu a Uniunii Europene a apărut ca domeniu separat al preocupării comunitare în anul **1972**, impulsionată de **Conferința de la Stockholm din 1972**

În **1973** a fost elaborat primul *Program de Acțiune pentru Mediu – PAM* (1973-1977), sub forma unei combinații de programe pe termen mediu şi de gândire strategică, care accentua nevoia de protecție a apei şi a aerului şi care conținea o abordare sectorială a combaterii poluării.

În **1978** a fost adoptat al doilea *Program de Acțiune pentru Mediu* - PAM 2 (1978-1982)structurat pe aceleaşi priorități ca şi PAM 1 şi fiind, de fapt, o reînnoire a acestuia.

Anul **1981** a marcat crearea, în cadrul Comisiei Europene, a *Direcției Generale pentru Politica de Mediu,* unitate responsabilă pentru pregătirea şi asigurarea implementării politicilor de mediu şi totodată inițiatoarea actelor legislative din domeniu. Astfel, politica de mediu devine din ce în ce mai

complexă şi mai strâns corelată cu alte politici comunitare.

În **1982** a fost adoptat al treilea PAM (1982 -1986), care reflectă influența dezvoltării pieței interne în echilibrarea obiectivelor sale cu cele ale pieței. În plus, acest program de acțiune marchează trecerea de la o abordare calitativă a standardelor de mediu, la una axată pe emisile poluante.

Anul **1986** se individualizează prin adoptarea *Actului Unic European* (ratificat în 1997),document prin care protecția mediului dobândeşte o bază legală în cadrul Tratatului Comunității Europene (Tratatul de la Roma, 1957).

În **1987** a fost adoptat PAM 4 (1987-1992), caracterizat prin aceeaşi tendință de coordonare cu evoluția şi obiectivele *pieței unice* ca şi programul precedent. Un element de noutate al PAM 4 îl constituie pregătirea terenului pentru *strategia cadru de dezvoltare durabilă*, adică promovarea conceptului de conservare a mediului şi a resurselor sale în vederea transmiterii aceleiaşi moşteniri naturale şi generațiilor viitoare.

PAM 5 (1993 – 1999) a fost adoptat în **1992** şi face trecerea de la abordarea bazată pe comandă şi control la introducerea instrumentelor economice şi fiscale şi la consultarea părților interesate în procesul de decizie. De asemenea, PAM 5 a transformat *dezvoltarea durabilă* în strategie a politicii de mediu. Tot în acest an a fost semnat şi Tratatul Uniunii Europene (Maastricht), ceea ce înseamnă, în termeni de mediu, extinderea rolului Parlamentului European în dezvoltarea politicii de mediu.

În **1997**, politica de mediu devine politică orizontală a Uniunii Europene (prin Tratatul de la Amsterdam), ceea ce înseamnă că aspectele de mediu vor fi în mod necesar luate în considerare în cadrul politicilor sectoriale.

La nivel global, evenimentul care a consacrat asumarea politică de

către state a rolului fundamental al politicilor de mediu, în cadrul politicilor generale de dezvoltare socio-economica, a fost **Conferința privind mediul şi dezvoltarea**, organizată de Națiunile Unite la **Rio de Janeiro** în vara lui **1992**, cunoscută sub numele de *"Summit-ul Pământului"*. Pentru atingerea obiectivelor stabilite la Conferința de la Rio a fost necesară o reconsiderare şi restructurare a proceselor actuale, a procedurilor şi aranjamentelor instituționale după propriile nevoi, priorități şi resurse. Important în acest sens este acordul asupra principiilor de bază ale unei planificări strategice, precum şi utilizarea unui set comun de mecanisme în măsură să asigure implementarea obiectivelor stabilite.

Tot atunci a fost elaborată şi **Agenda 21** - planul de susținere al dezvoltării durabile.

Anul **2000** reprezintă anul evaluării rezultatelor PAM 5 şi definirea priorităților pentru al 6-lea program de acțiune – PAM 6 (2001-2010) - care susține strategia dezvoltării durabile şi accentuează responsabilitatea implicată în deciziile ce afectează mediul. PAM 6 identifică 4 arii prioritare ale politicii de mediu în următorii zece ani:

1. schimbarea climatică şi încălzirea globală,
2. protecția naturii şi biodiversitatea,
3. sănătatea în raport cu mediul şi
4.conservarea resurselor naturale şi gestionarea deşeurilor.

În **2001**, la **Summit-ul de la Goetheborg** a fost adoptată **Strategia de Dezvoltare Durabilă a Uniunii Europene**, căreia i-a fost adăugată o dimensiune externă la Barcelona, în **2002.**

Prin însuşi caracterul ei, dezvoltarea durabilă reprezintă nevoia de responsabilizare şi educație pentru protecția mediului, iar acest aspect este reflectat de evoluția politicii comunitare în ultimii ani, politică marcată de

trecerea de la o abordare bazată pe constrângere şi sancţiune, la una mai flexibilă, bazată pe stimulente. Astfel, se acţionează în direcţia unei abordări voluntare, în scopul de a promova această responsabilizare faţă de mediu şi a de a încuraja utilizarea sistemelor de management al mediului. Politica de mediu nu acţionează independent, ci reflectă interesul societăţii civile în această direcţie, manifest prin crearea a numeroase mişcări şi organizaţii de mediu.

Dezvoltarea durabilă

Prin conceptul de dezvoltarea durabilă înţelegem satisfacerea necesităţilor generaţiilor prezente, fără a compromite capacitatea generaţiilor viitoare de a-şi satisface propriile necesităţi. Acesta îşi propune îmbunătăţirea continuă a calităţii vieţii şi a bunăstării pe Pământ, atât pentru generaţiile prezente, cât şi pentru cele viitoare.

Instrumentele utilizate: dispoziţii legislative, în special directive fixând norme de calitate de mediu (niveluri de poluare); norme aplicabile procedurilor industriale (norme de emisii, de concepţie, de exploatare); norme aplicabile produselor (limite de concentraţie sau de emisie pentru un produs dat); programe de acţiune în favoarea protecţiei mediului; programe de ajutor financiar.

Protejarea capacităţii Pământului de a menţine viaţa în toată diversitatea ei, respectarea limitelor resurselor naturale ale planetei şi asigurarea unui înalt nivel de protecţie şi îmbunătăţire a calităţii mediului. Prevenirea şi reducerea poluării mediului şi promovarea producţiei şi consumului durabile, pentru a determina distrugerea legăturii dintre creşterea economică şi degradarea mediului.

În România a fost elaborat Planul Naţional de Acţiune pentru Protecţia Mediului, care reprezintă o abordare a problemelor de protecţie a

mediului, specifică ţării noastre, o concretizare a politicii româneşti în domeniul mediului, în strânsă corelare cu obiectivele dezvoltării durabile.

Planul Naţional de Acţiune pentru Protecţia Mediului este un instrument de implementare a politicilor din domeniul mediului, prin care se promovează realizarea celor mai importante proiecte, cu impact semnificativ asupra mediului, urmărind implementarea legislaţiei în vigoare. El este conceput ca un document naţional reprezintă o corelare între problemele de mediu cele ale sectoarelor economico-sociale.

Scopul elaborării unui Plan de Acţiune pentru Mediu este:

- de a prezenta un set de acţiuni care să stea la baza implementării proiectelor de îmbunătăţire a calităţii mediului;

- de a stimula iniţiativele de realizare a proiectelor în vederea îmbunătăţirii calităţii mediului şi a reducerii impactului negativ al activităţilor asupra sănătăţii umane;

- de a se asigura de conformitatea proiectelor cu strategiile sectoriale de mediu;

- de a asigura complementaritatea surselor de finanţare;

- fiecare acţiune propusa pentru a fi finanţată prin programele naţionale sau internaţionale trebuie să aibă la baza un larg consens al publicului din zona căreia i se adresează.

Accesul publicului la informaţia privind mediul

HG nr. 878/2005 care se referă la accesul publicului la informaţia privind mediul asigură dreptul de acces la informaţia privind mediul deţinută de sau pentru autorităţile publice şi stabileşte condiţiile, termenii de bază şi modalităţile de exercitare a acestui drept.

Informația de mediu poate fi prezentată sub orice formă, aceasta însemnând formă scrisă, vizuală, audio sau electronică. De aceea documente scrise pe hârtie, fotografii, ilustrații, înregistrări audio – video, documente realizate cu ajutorul computerului în formate electronice, sunt exemple de forme pe care le poate lua informația.

Prin informația privind mediul se înțelege orice informație scrisă, vizuală, audio, electronică sau sub orice formă materială despre:

a) starea elementelor de mediu, cum ar fi aerul şi atmosfera, apa, solul, suprafața terestră, peisajul şi ariile naturale, inclusiv zonele umede, marine şi costiere, diversitatea biologică şi componentele sale, inclusiv organismele modificate genetic precum şi interacțiunea dintre aceste elemente;

Informațiile privind starea elementelor de mediu se pot referi la: calitatea aerului, starea apelor de suprafață, starea apei freatice dintr-o zonă, starea contaminării solului, starea ecosistemului marin, situația speciilor marine periclitate, starea ariilor naturale protejate, etc.

b) factorii, cum sunt substanțele, energia, zgomotul, radiațiile sau deşeurile, inclusiv deşeurile radioactive, emisiile, deversările şi alte evacuări în mediu, ce afectează sau pot afecta elementele de mediu

În privința factorilor de mediu aceste informații se pot referi la: situația emisiilor de gaze cu efect de seră, cantitatea emisiilor de poluanți în aer proveniți de la o unitate industrială, nivelul poluării fonice, cantitatea de deşeuri si natura lor, emanații de radiații si substanțe radioactive; etc.

c) măsurile, inclusiv măsurile administrative, cum sunt politicile, legislația, planurile, programele, convențiile încheiate între autoritățile publice şi persoanele fizice şi/sau juridice privind obiectivele de mediu, activitățile care afectează sau pot afecta elementele şi factorii de mediu,

precum şi măsurile sau activitățile destinate să protejeze starea elementelor de mediu.

Exemple: Planul Național de Acțiune pentru Protecția Mediului; Planul Regional de Acțiune pentru Protecția Mediului, Planul Local de Acțiune pentru protecția Mediului, planuri de amenajare a teritoriului, planuri de construcție a şoselelor; program de reconstrucție a unei zone şi planurile aferente acestuia;

d) rapoartele referitoare la implementarea legislației privind protecția mediului;

exemple: Raportul EPER (Raportul European al Emisiilor Poluante), Rapoarte privind generarea şi gestionarea deşeurilor, Rapoarte privind stadiul implementării legislației în România

e) analizele cost-beneficiu sau alte analize şi prognoze economice folosite în cadrul măsurilor şi activităților. În acest sens putem exemplifica: costul sau eficiența unui program de reconstrucție a unei zone afectate de inundații, costul sau eficiența unui sistem de management al deşeurilor, numărul populației deservită, etc.

f) starea sănătății şi siguranței umane, inclusiv contaminarea, ori de câte ori este relevantă, a lanțului trofic, condițiile de viață umană, zonele culturale şi construcțiile, în măsura în care acestea sunt sau pot fi afectate de starea elementelor de mediu sau, prin intermediul acestor elemente, de factorii, măsurile luate.

Aceste informații s-ar putea referi la: starea de confort şi de sănătate a populației în raport cu starea de calitate a mediului, în zonele locuite, situația spațiilor verzi şi a zonelor de agrement, amplasarea punctelor de poluare fixe, situri de importanță comunitară, zone de protecție specială.

Nu se consideră informații privind mediul acele date referitoare la

activități care nu produc efecte asupra mediului.

Informațiile privind mediul se opresc la ultima cauză a unui factor care influențează unul dintre elementele de mediu. **Exemplu**: datele referitoare la construcția unei fabrici, amplasarea şi efectele funcționării ei, ***sunt*** informații de mediu, în schimb organizarea şi managementul firmei ***nu pot fi considerate*** informații legate de mediu.

Accesul, la cerere, la informația privind mediul

Solicitarea şi furnizarea informației privind mediul se fac în conformitate cu prevederile Convenției privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziei şi accesul la justiție în probleme de mediu, semnată la Aarhus la 25 iunie 1998, ratificata prin Legea nr. 86/2000. Convenția de la Aarhus conține o serie de principii importante:

- dreptul fiecăruia de a avea acces la informația de mediu deținută de autoritățile publice (accesul la informația de mediu). Aceasta poate include informații de mediu, dar şi politice şi măsuri întreprinse de autorități, informații referitoare la sănătatea şi siguranța publică, în măsura în care acestea pot fi afectate de starea mediului. Cetățenii au dreptul să primească informațiile în timp de o lună de la formularea solicitării, fără a fi nevoiți să-şi motiveze cererea. În plus, potrivit Convenției, autoritățile publice au obligația să disemineze informația de mediu pe care o dețin;
- dreptul de a participa la luarea deciziilor încă din stadiul incipient al dezbaterilor. Autoritățile publice trebuie să permită cetățenilor şi organizațiilor de mediu să-şi exprime opinia cu privire la proiectele care afectează mediul sau la planurile şi programele referitoare la mediu; autoritățile publice vor ține seama de aceste comentarii în procesul luării deciziilor şi vor furniza informații asupra deciziei

finale (participarea publicului la luarea deciziilor în probleme de mediu);

- dreptul de a contesta în justiție deciziile publice care au fost luate fără respectarea drepturilor menționate mai sus sau fără respectarea legilor cu privire la mediu în general (accesul în justiție).

Primirea cererilor de informații privind mediul şi furnizarea răspunsurilor se realizează de către compartimentele specializate de informare şi relații publice organizate în cadrul autorităților publice. Datorită acestui fapt autoritățile publice trebuie să înființeze în cadrul instituției un compartiment specializat de informare şi relații publice. Iar în cadrul acestor compartimente se vor realiza, în condițiile legii, de către persoanele responsabile, primirea cererilor şi furnizarea răspunsurilor privind informațiile de mediu.

Autoritățile publice sunt obligate să pună la dispoziția oricărui solicitant, la cererea acestuia, informația privind mediul deținută de sau pentru ele, fără justificarea scopului în care aceasta informație a fost cerută.

De asemenea autoritățile publice au obligația de a face cunoscute publicului larg informațiile de mediu deținute. Orice persoană care solicită anumite informații privind mediul are dreptul să le primească. Exercitarea acestui drept trebuie să se facă fără a se ține cont de domiciliu, naționalitate, cetățenie şi fără a se cere persoanei să demonstreze că are vreun interes mediat sau specific, în a afla respectiva informație.

Informația privind mediul se pune la dispoziția solicitantului, ținând cont de termenul specificat de acesta, cât mai repede posibil sau cel mai târziu în termen de o lună de la data primirii cererii de către autoritatea publică. In cazul în care volumul şi complexitatea informației solicitate sunt atât de mari încât termenul de o lună nu poate fi respectat, informația privind

mediul se pune la dispoziția solicitantului în termen de două luni de la data primirii cererii de către autoritatea publică. In astfel de cazuri solicitantul este informat, cât mai curând posibil şi cel mai târziu înaintea expirării termenului de o lună, despre prelungirea termenului de răspuns şi motivele care stau la baza acestei prelungiri.

În principiu, personalul din cadrul autorității publice, în momentul în care primeşte spre rezolvare o cerere, trebuie să estimeze timpul necesar soluționării acesteia. Dacă timpul estimat depăşeşte termenul de o lună conform prevederilor legislative, solicitantul trebuie informat cât mai curând posibil dar nu mai târziu de o lună, despre această prelungire, specificându-se şi motivele ce au determinat prelungirea. Prelungirea termenului de răspuns se poate face până la maximum două luni de la primirea cererii de către autoritatea publică.

Accesul la informația solicitată trebuie să fie efectiv şi complet. Informația trebuie dată ca atare şi nu făcut un sumar pe baza ei.

În cazul în care cererea este formulată în termeni prea generali, fiind neclară sau nu permite identificarea informației solicitate, autoritatea publică va cere solicitantului, cât mai curând posibil şi cel mai târziu în termen de o lună, să specifice ce anume solicită.

Solicitanții informațiilor de mediu trebuie ajutați şi sfătuiți, având în vedere că aceştia nu ştiu întotdeauna ce anume informație caută. Autoritatea publică trebuie să dea solicitanților indicații de specificare şi să fie îndrumați către consultarea registrelor publice.

Dacă solicitantul nu răspunde în termen de două luni cererii de specificare trimisă, autoritatea publică poate refuza cererea de informații

Autoritățile publice trebuie să păstreze informația privind mediul deținută în forme sau formate care sunt uşor reproductibile şi accesibile prin

folosirea telecomunicațiilor computerizate sau a altor mijloace electronice. Punerea la dispoziție a informației privind mediul se face în forma cerută de solicitant, cu excepția cazului în care:

a. este deja pusă la dispoziția publicului, într-o altă formă sau format ușor accesibil solicitantului

b. este mai convenabil pentru autoritatea publică să o pună la dispoziția publicului într-o altă formă sau format, caz în care trebuie să se motiveze furnizarea informației în forma sau formatul disponibil.

Motivul refuzului unei informații, în totalitate sau în parte în forma sau în formatul solicitat, trebuie explicat în detaliu solicitantului, printr-o notă scrisă amănunțit în termen de o lună de la primirea cererii.

Autorității publice îi revine responsabilitatea de a demonstra, în fiecare etapă, că informația privind mediul pe care nu vrea să o facă publică intră sub incidența regimului limitat al excepțiilor, așa cum este prevăzut prin lege.

Pentru facilitarea accesului la informația privind mediul, autoritățile de mediu sunt obligate:

- să poată asigura prin intermediul compartimentelor specializate de informare și relații publice îndrumarea publicului și accesul acestora la listele cu autorități publice. Astfel autoritățile publice trebuie să desemneze (în cadrul compartimentelor specializate de informare și relații publice) persoane responsabile cu furnizarea informațiilor, să aibă asigurat și dotat un spațiu pentru examinarea informațiilor solicitate și să pună la dispoziția publicului registrele sau listele conținând informația privind mediul deținută de acestea, sau

- să înființeze puncte de informare unde se găsesc indicații precise asupra locului în care poate fi găsită informația de mediu deținută de autoritățile publice.

Exemplu: Dacă informația cerută este deja disponibilă, de exemplu, pe un site de Internet, într-un buletin informativ sau într-un raport anual, trebuie să i se indice solicitantului unde anume se găseşte. Dacă informația nu este deținută, acesta trebuie îndrumat către instituția care o deține.

Excepții:

Conform principiului transparenței, informațiile de mediu deținute de o autoritate publică sunt accesibile publicului cu anumite excepții.

Autoritățile publice pot refuza o cerere privind solicitarea de informații privind mediul, în cazul în care:

a) informația solicitată nu este deținută de sau pentru autoritatea publică la care a fost înaintată cererea. In acest caz, dacă autoritatea publică are cunoştință ca informația este deținută de sau pentru o altă autoritate publică, transmite cererea acelei autorități cât mai repede posibil, dar nu mai târziu de 15 zile de la data primirii solicitării, şi informează solicitantul despre aceasta ori informează solicitantul despre autoritatea publică la care consideră că este posibil să fie depusă cererea de informații;

b) cererea este în mod evident nerezolvabilă;

c) cererea este formulată într-o manieră prea generală

d) cererea priveşte materiale în curs de completare sau documente ori date nefinalizate (în acest caz autoritatea publică este obligată să comunice solicitantului denumirea autorității care realizează materialul şi data estimativă a finalizării acestuia).

e) cererea priveşte sistemul de comunicații interne, luând în considerare satisfacerea interesului public prin furnizarea informațiilor.

Autoritățile publice **pot refuza** o cerere privind solicitarea de informații privind mediul, în cazul în care divulgarea informațiilor afectează:

a) confidențialitatea procedurilor autoritarilor publice, atunci când aceasta este prevăzuta de legislația în vigoare;

b) relațiile internaționale, securitatea publică sau apărarea naționala;

c) cursul justiției, posibilitatea oricărei persoane de a fi subiectul unui proces corect sau posibilitatea unei autorități publice de a conduce o anchetă penală ori disciplinară;

d) confidențialitatea informațiilor comerciale sau industriale, atunci când aceasta este prevăzuta de legislația națională sau comunitară în vigoare privind protejarea unui interes economic legitim, inclusiv interesul public în păstrarea confidențialității statistice şi a secretului taxelor;

e) drepturile de proprietate intelectuală;

f) confidențialitatea datelor personale sau a dosarelor privind o persoană fizică, în cazul în care acea persoană nu a consimțit la divulgarea către public a informațiilor, atunci când confidențialitatea este prevăzuta de legislația națională sau comunitară în vigoare;

g) interesele sau protecția oricărei persoane care a oferit voluntar informațiile cerute, fără ca acea parte să aibă obligația legală sau să fie posibil a fi obligată legal să furnizeze informațiile, cu excepția cazului în care acea persoană a consimțit la divulgarea informației respective;

h) protecția mediului la care se refera astfel de informații cum ar fi localizarea speciilor rare.

Accesul la justiție

Orice solicitant care consideră că cererea sa pentru furnizarea unor informații privind mediul a fost respinsă nejustificat, parțial sau în totalitate, a fost ignorată ori rezolvată cu un răspuns necorespunzător din partea unei

autorităţi publice se poate adresa cu plângere prealabilă conducătorului respectivei autorităţi publice, solicitând reconsiderarea actelor sau omisiunilor. Plângerea prealabilă se soluţionează potrivit dispoziţiilor art. 7 din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004. Procedura administrativă prealabilă prevăzută este scutită de taxe.

Solicitantul care, care nu a primit răspuns la plângerea sa prealabilă în termenul legal stabilit sau este nemulţumit de răspunsul primit poate depune o cerere la instanţa de contencios administrativ competentă, unde sunt examinate actele sau omisiunile autorităţii publice în cauză.
Soluţionarea cererii se face în conformitate cu dispoziţiile Legii nr. 554/2004.

Potrivit Legii nr. 554/2004, se poate adresa instanţei de contencios administrativ competente şi terţa persoană vătămata într-un drept al sau ori într-un interes legitim ca urmare a furnizării de informaţii privind mediul.

Hotărârile judecătoreşti definitive şi irevocabile prin care s-au admis acţiunile formulate potrivit dispoziţiilor Legii nr. 554/2004 constituie titluri executorii împotriva autorităţii publice care deţine informaţia privind mediul.

Hotărârile instanţelor de judecată se redactează în scris şi se motivează în fapt şi în drept.

Autorităţile competente pentru protecţia mediului

Ministerul Mediului şi Pădurilor este organul de specialitate al administraţiei publice centrale, cu personalitate juridică, aflat în subordinea Guvernului, fiind organizat şi funcţionând potrivit prevederilor H.G. nr.

368/2007.

Ministerul Mediului şi Pădurilor aplică strategia şi Programul Guvernului, în vederea promovării politicilor în domeniile mediului şi Dezvoltării Durabile exercitând următoarele funcții:

a. **de strategie**, prin care se elaborează, în conformitate cu politica Guvernului, strategia de dezvoltare durabilă şi strategia în domeniul mediului şi gospodăririi apelor;
b. **de reglementare**, prin care se asigură dezvoltarea cadrului normativ şi a celui instituțional pentru realizarea obiectivelor din domeniile sale de activitate;
c. **de administrare**, prin care se asigură administrarea proprietății publice şi private a statului, precum şi gestionarea serviciilor pentru care statul este responsabil, în domeniile sale de activitate;
d. **de reprezentare**, prin care se asigură, în numele statului sau al Guvernului, reprezentarea pe plan intern şi extern, în domeniile sale de activitate;
e. **de autoritate de stat**, prin care se asigură aplicarea şi respectarea reglementărilor legale privind organizarea şi funcționarea instituțiilor care îşi desfăşoară activitatea în subordinea, sub autoritatea şi în coordonarea sa;
f. **de coordonare** a utilizării asistenței financiare nerambursabile acordate României de Uniunea Europeana în domeniul mediului;
g. **de gestionare** a creditelor externe, altele decât cele comunitare, în domeniile sale de activitate.

În exercitarea funcțiilor sale Ministerul Mediului şi Pădurilor are următoarele atribuții principale:

a) asigură implementarea politicilor guvernamentale în domeniile sale de activitate,
potrivit reglementărilor în vigoare;

b) elaborează strategii şi politici în domeniile mediului, gospodăririi apelor şi dezvoltării durabile, pe care le supune Guvernului spre adoptare;

c) propune autorităților competente sau, după caz, stabilite, în condițiile legii, instrumentele juridice, instituționale, administrative şi economico-financiare pentru stimularea si accelerarea integrării principiilor şi obiectivelor de mediu în celelalte politici sectoriale;

d) propune şi recomandă autorităților competente sau, după caz, stabilite măsuri care să asigure conformarea politicilor şi programelor de dezvoltare regională şi locală cu Strategia națională de dezvoltare durabilă şi cu obiectivele stabilite prin strategiile pentru protecția mediului şi gospodărirea apelor;

e) elaborează documentele de politică publică în domeniile sale de activitate;

f) elaborează proiecte de acte normative şi avizează proiecte de acte normative elaborate de alte ministere şi autorități ale administrației publice centrale şi locale,
care privesc sfera sa de competență;

g) emite acte de reglementare în domeniul său de activitate, potrivit prevederilor legale;

h) raportează sau, după caz, informează Comisia Europeană asupra măsurilor legislative adoptate în domeniile reglementate de acquis-ul comunitar de mediu, potrivit domeniilor sale de responsabilitate, suplimentar față de procesul de notificare a măsurilor naționale care transpun acest acquis;

i) coordonează activitatea de avizare, promovare, realizare şi monitorizare a investițiilor de protecție a mediului si de gospodărire a apelor;

j) coordonează activitatea de administrare a patrimoniului unităților aflate în subordinea, în coordonarea sau sub autoritatea sa, aferent domeniului public al statului;

k) fundamentează şi elaborează programe privind protecția mediului şi gospodărirea apelor, în scopul asigurării dezvoltării durabile;

l) asigură, la nivel național, controlul respectării de către persoanele juridice şi fizice a reglementărilor din domeniile mediului si gospodăririi apelor;

m) reprezintă Guvernul în relațiile cu organisme interne şi internaționale din domeniile mediului, gospodăririi apelor şi dezvoltării durabile; Regulamentul de organizare şi funcționare al M.M.D.D.

n) asigură organizarea şi dezvoltarea activității de cercetare ştiințifică şi inginerie tehnologică şi stabileşte conținutul şi prioritățile programelor de dezvoltare şi cercetare în domeniile sale de activitate;

o) asigură, în condițiile legii, elaborarea de studii şi cercetări necesare domeniilor sale de activitate si acționează pentru valorificarea rezultatelor acestora;

p) asigură, prin compartimentele proprii sau unitățile subordonate, controlul respectării legislației în domeniile protecției mediului, gospodăririi apelor şi siguranței în exploatare a barajelor şi constată contravențiile pentru nerespectarea acesteia, aplică sancțiunile şi, după caz, sesizează organele de urmărire penală, potrivit prevederilor legale;

q) organizează evenimente, elaborează şi sprijină editarea publicațiilor de specialitate şi de informare din domeniile sale de activitate;

r) organizează si coordonează elaborarea de studii şi proiecte pentru investiții în domeniile mediului, gospodăririi apelor, meteorologiei, hidrologiei şi hidrogeologiei;

s) identifică şi propune indicatori privind dezvoltarea durabilă, mediul şi gospodărirea apelor şi colaborează cu Institutul Național de Statistică în scopul adaptării continue a statisticii la cerințele naționale şi al corelării cu datele statistice internaționale;

t) inițiază, direct sau prin unitățile aflate în coordonarea ori sub autoritatea sa, proiecte de parteneriat public-privat, negociază, semnează şi realizează contractele de parteneriat public-privat, în conformitate cu prevederile legale în domeniu;

u) inițiază, negociază şi asigură punerea în aplicare a prevederilor tratatelor internaționale din sfera sa de competență, reprezintă interesele statului în diferite instituții şi organisme bilaterale şi internaționale si dezvoltă relații de cooperare cu instituții si organizații similare din alte state, în condițiile legii;

v) întreprinde acțiuni si inițiative, potrivit competențelor stabilite de lege, pentru

participarea României la acțiunile de cooperare bilaterală si multilaterală, la nivel subregional, regional si global, pentru valorificarea oportunităților şi facilităților de asistență financiară, tehnică, tehnologică şi ştiințifică;

w) exercită si alte responsabilități, în conformitate cu prevederile legislației naționale şi ale actelor juridice internaționale la care România este parte;

x) asigură cadrul juridic si instituțional pentru facilitarea şi stimularea dialogului asupra politicilor, strategiilor si deciziilor privind mediul şi dezvoltarea durabilă;

y) coordonează elaborarea formei finale a poziției României în promovarea noului
acquis de mediu la nivelul Uniunii Europene;

z) programează, coordonează şi monitorizează utilizarea asistenței financiare nerambursabile acordate României de Uniunea Europeană în domeniile sale de activitate;

2. Agenția Națională pentru Protecția Mediului este instituția de specialitate a administrației publice centrale, aflată în subordinea Ministerului Mediului şi Pădurilor cu competențe în implementarea politicilor şi legislației din domeniul protecției mediului.

Agenția Națională pentru Protecția Mediului ANPM a fost înființată în baza Hotărârea Guvernului nr. 1.625/2003, funcțiile şi atribuțiile sale au fost redefinite în baza Hotărârii de Guvern nr.459/2005 privind reorganizarea şi funcționarea acesteia.

ANPM are în subordine opt agenții regionale şi 42 de agenții județene, menite a asigura un mediu mai bun în România pentru generațiile prezente şi viitoare, precum şi realizarea unor îmbunătățiri majore şi continue ale calității aerului, solului şi apelor. De asemenea ANPM acționează pentru a asigura populației un mediu sănătos în armonie cu dezvoltarea economică şi cu progresul social al României.

Agenția Națională pentru Protecția Mediului, ca autoritate de execuție şi implementare are următoarele funcții:

- **asigurarea suportului tehnic** pentru fundamentarea actelor cu caracter normativ, a strategiilor şi politicilor sectoriale de mediu armonizate cu acquis-ul comunitar şi bazate pe conceptul de dezvoltare durabilă;
- **implementarea legislației** din domeniul protecției mediului;

- **coordonarea** activităților de implementare a strategiilor şi politicilor de mediu la nivel național, regional şi local;
- **reprezentarea** în domeniul protecției mediului în relațiile interne şi externe, conform mandatului acordat de către Ministerul Mediului şi Dezvoltării Durabile;
- **autorizarea activităților** cu impact potențial asupra mediului şi asigurarea conformării cu prevederile legale;
- **asigurarea funcționării** laboratoarelor naționale de referință pentru aer, deşeuri, zgomot şi vibrații, precum şi pentru radioactivitate;
- **coordonarea** realizării planurilor de acțiune sectoriale şi a planului național de acțiune pentru protecția mediului.

În realizarea funcțiilor sale, Agenția Națională pentru Protecția Mediului are următoarele atribuții principale:

a) autorizează activitățile cu impact asupra mediului, în conformitate cu competențele stabilite în actele de reglementare, şi coordonează acest proces la nivel național, regional şi local;

b) constată neconformitățile cu actele de autorizare emise şi informează autoritatea de inspecție şi control în domeniul protecției mediului asupra acestora;

c) adoptă măsurile legale în cazul neconformităților cu actele de autorizare;

d) asigură suportul tehnic pentru elaborarea strategiilor şi politicilor în domeniul protecției mediului;

e) coordonează realizarea planurilor de acțiune sectoriale şi a planului național de acțiune pentru protecția mediului;

f) colaborează şi asigură suportul tehnic pentru elaborarea proiectelor actelor de reglementare specifice promovate de către autoritatea centrală

pentru protecția mediului;

g) asigură funcționarea laboratoarelor naționale de referință pentru aer, deşeuri, zgomot şi vibrații, precum şi pentru radioactivitate;

h) monitorizează stadiul îndeplinirii angajamentelor în domeniul protecției mediului, asumate prin planurile de implementare negociate cu Comisia Europeană în procesul de aderare la Uniunea Europeană, şi întocmeşte periodic rapoarte de evaluare pentru informarea autorității publice centrale pentru protecția mediului;

i) asigură, în limita competențelor stabilite de către autoritatea publică centrală în domeniul mediului, legătura cu Agenția Europeană de Mediu;

j) colaborează cu agenții naționale sau federale similare şi desfăşoară acțiuni de cooperare internațională cu avizul autorității publice centrale pentru protecția mediului;

k) elaborează rapoarte de sinteză privind starea mediului şi monitorizează procesul de conformare a operatorilor economici la cerințele legislației de mediu;

l) monitorizează activitatea de administrare a ariilor naturale protejate şi de protecție a monumentelor naturii;

m) colaborează la derularea activităților rezultate din angajamentele internaționale ale României în domeniul protecției mediului;

n) participă la programe şi proiecte internaționale şi la parteneriate în proiecte de interes public;

o) facilitează accesul specialiştilor la informația tehnică de mediu şi încurajează activitatea de cercetare în domeniul mediului;

p) susține şi se implică în inițiativele societății civile în domeniul protecției mediului;

q) realizează pregătirea de specialitate a personalului aparținând

autorităților publice regionale şi locale pentru protecția mediului şi Gărzii Naționale de Mediu, pe baza programului anual aprobat de autoritatea publică centrală pentru protecția mediului;

r) fundamentează tehnic integrarea cerințelor de mediu în politicile interdepartamentale şi participă la lucrările comisiei interministeriale de pe lângă autoritatea publică centrală pentru protecția mediului;

3. Garda Națională de Mediu, denumita în continuare GNM, este institutie publică si functioneaza ca organ de specialitate al administratiei publice centrale, cu personalitate juridica, finantata integral de la bugetul de stat, în subordinea autoritatii publice centrale pentru protectia mediului.

GNM este un corp specializat de inspectie si control, iar comisarii sunt functionari publici cu statut specific care pot lua masuri de sanctionare, de suspendare/sistare a activitatii ca urmare a poluarii si deteriorarii mediului sau pentru nerespectarea conditiilor impuse prin actele de reglementare si a masurilor stabilite în notele de constatare si în rapoartele de inspectie si control.

ATRIBUTII PRINCIPALE ALE GARZII NATIONALE DE MEDIU

In domeniul protectiei mediului

- · controleaza activitatile cu impact asupra mediului inconjurator, si aplica sanctiuni contraventionale prevazute de legislatia in domeniul protectiei mediului;
- · controleaza modul in care sunt respectate prevederile actelor de reglementare privind protectia mediului, inclusiv masurile stabilite prin programele de conformare pentru activitatile economico-sociale si respectarea procedurilor legale in emiterea actelor de reglementare;

- · exercita controlul cu privire la desfasurarea actiunilor de import-export a produselor, bunurilor si altor materiale, cu regim special de comercializare;
- · exercita controlul activitatilor care prezinta pericole de accidente majore si/sau impact semnificativ transfrontalier asupra mediului, in vederea prevenirii si limitarii riscurilor de poluare;
- · participa la interventiile pentru eliminarea sau diminuarea efectelor majore ale poluarilor asupra factorilor de mediu, si la stabilirea cauzelor acestora si aplica sanctiunile prevazute de lege;
- · controleaza investitiile in domeniul mediului in toate fazele de executie si are acces la intreaga documentatie;
- · propune organului emitent suspendarea si/sau anularea actelor de reglementare emise cu nerespectarea prevederilor legale;
- · constata faptele ce constituie contraventii si aplica sanctiunile contraventionale in domeniul protectiei mediului, sesizeaza organele de cercetare penala si colaboreaza cu acestea la constatarea faptelor care, potrivit legislatiei de mediu, constituie infractiuni;
- · verifica sesizarile cu privire la incalcarea legislatiei in vigoare in domeniul protectiei mediului;
- · coopereaza cu celelalte autoritati si organisme internationale de mediu si participa la proiecte si programe derulate in domeniul protectiei mediului;
- · controleaza realizarea exportului si tranzitului de deseuri periculoase în conformitate cu prevederile conventiilor internationale la care România este parte precum si importul unor categorii de deseuri permise la import conform legii;

- · verifica la obiectivele controlate stadiul achitarii obligatiilor financiare la Administratia Fondului de Mediu, conform prevederilor actelor normative privind Fondul de Mediu;
- · pune la dispozitia publicului date privind starea mediului în conformitate cu legislatia privind accesul publicului la informatia de mediu.

In domeniul controlului habitatelor naturale, biodiversitatii si ariilor protejate

- · controleaza modul de respectare a legislatiei de mediu privind ariile naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei, faunei salbatice si acvaculturii;
- · urmareste respectarea conditiilor din autorizatia de mediu;
- · controleaza lucrarile cu impact asupra zonelor de habitat natural, de conservare a ecosistemelor, a florei, faunei salbatice si acvaculturii;
- · controleaza modul de respectare a masurilor de conservare dispuse, cu scopul mentinerii sau refacerii unor habitate naturale, pe anumite suprafete terestre si acvatice cu accent deosebit ,,Delta Dunarii“;
- · exercita controlul privind activitatile de capturare, recoltare, achizitie si comercializare pe piata interna si externa a plantelor si animalelor din flora si fauna salbatica;
- · controleaza respectarea planurilor de management pentru ariile protejate, de catre administratorii sau custozii care administreaza aceste arii;

- · verifica la punctele de vama concordanta intre actele vamale si avizele de export ale agentilor economici care comercializeaza resurse naturale din flora spontana si fauna salbatica;
- · controleaza modul de valorificare a resurselor biologice, de flora si fauna salbatica, a fondului piscicol din apele naturale si a animalelor salbatice de interes vanatoresc;
- · organizeaza actiuni de prevenire si combatere, in vederea evitarii distrugerii habitatelor naturale din ariile protejate;
- · controleaza respectarea legislatiei de mediu in cuprinsul ariilor protejate, parcurilor si rezervatiilor naturale, organizand actiuni comune impreuna cu reprezentantii acestora , in vederea protejarii habitatelor naturale;
- · mentine legatura permanent cu fundatiile care au ca obiect de activitate, ocrotirea florei si faunei salbatice.

4. Administrația Rezervației Biosferei "Delta Dunării", îşi desfăşoară activitatea în temeiul prevederilor Legii nr. 82/1993 privind constituirea Rezervației Biosferei "Delta Dunării", cu modificările şi completările ulterioare.

Patrimoniul natural al Rezervației, domeniul public de interes național, este constituit din suprafețele terestre şi acvatice din perimetrul Rezervației împreună cu resursele naturale pe care le generează.

Valoarea patrimoniului natural al Rezervației este recunoscută prin includerea acesteia în rețeaua internațională a rezervațiilor biosferei, în cadrul programului "Omul şi Biosfera" (1990), prin declararea ei ca zonă umedă de importanță internațională, în special ca habitat al păsărilor de apă, Convenția Ramsar (septembrie 1991), şi prin includerea ei pe Lista

patrimoniului natural mondial - UNESCO (decembrie 1991).

HOTĂRÂRE Nr. 367 din 18 aprilie 2002 privind aprobarea Statutului de organizare şi funcționare a Administrației Rezervației Biosferei "Delta Dunării" şi a componenței nominale a Consiliului Ştiințific

5. Administrația Fondului pentru Mediu (AFM),este o instituție publică cu personalitate juridică, finanțată integral din venituri proprii, în aflată în coordonarea Ministerului Mediului şi Dezvoltării Durabile. răspunde de gestionarea Fondului pentru mediu, în conformitate cu prevederile Ordonanței de Urgență (OUG) nr. 196/2005 privind Fondul pentru mediu aprobată prin Legea nr. 105/2006

Fondul pentru mediu este un instrument economico-financiar destinat susținerii şi realizării proiectelor pentru protecția mediului, în conformitate cu dispozițiile legale în vigoare în domeniul protecției mediului. Fondul pentru mediu este un fond public, deductibil din punct de vedere fiscal, iar veniturile acestuia constituie venituri publice, ce fac parte din bugetul general consolidat, constituite printr-o lege specială care stabileşte şi destinațiile acestora.

Scopul funcționării AFM este gestionarea Fondului pentru mediu, în vederea susținerii şi realizării proiectelor prioritare pentru protecția mediului, în conformitate cu normele şi standardele de mediu în vigoare.

6. Administrația Națională "Apele Române" administrează apele din domeniul public al statului şi infrastructura Sistemului Național de Gospodărire a Apelor formată din lacuri de acumulare, diguri de apărare împotriva inundațiilor, canale, derivații interbazinale, prize de apă şi alte lucrări specifice, precum şi infrastructura sistemelor naționale de veghe hidrologică, hidrogeologică şi de monitorizare a calității resurselor de apă aflate în patrimoniul său, în scopul cunoaşterii şi a gestionării unitare pe

ansamblul ţării, a resurselor de apă de suprafaţă şi subterane.

Administraţia Naţională "Apele Române" are următoarele atribuţii principale:

1. gospodărirea unitară, durabil a resurselor de apă de suprafaţă şi subterană şi protecţia acestora împotriva epuizării şi degradării, precum şi repartiţia raţională şi echilibrată a acestor resurse;

2. administrarea, exploatarea şi întreţinerea infrastructurii Sistemului Naţional de Gospodărire a Apelor, aflată în administrarea sa;

3. administrarea, exploatarea şi întreţinerea albiilor minore ale apelor, a cuvetelor lacurilor şi bălţilor, în starea lor naturală sau amenajată, a falezei şi plajei mării, a zonelor umede şi a celor protejate, aflate în patrimoniu;

4. administrarea, exploatarea şi întreţinerea infrastructurii Sistemului Naţional de Veghe Hidrologică şi hidrogeologică;

5. administrarea, exploatarea şi întreţinerea Sistemului Naţional de Supraveghere a Calităţii Resurselor de Apă;

6. Realizarea sistemului informatic şi de telecomunicaţii în unităţile sistemului de gospodărire a apelor; elaborarea de produse software în domeniul gospodăririi apelor, hidrologiei şi hidrogeologiei;

7. asigurarea funcţiilor de operator unic pentru resursele de apă de suprafaţă naturale sau amenajate, indiferent de deţinătorul cu orice titlu al amenajării, şi pentru resursele de apă subterane, indiferent de natura lor şi a instalaţiilor aferente, cu potenţialele lor naturale, cu excepţia resurselor acvatice vii, în condiţiile legii, cu excepţia celor prevăzute expres în reglementările specifice în vigoare;

8. alocarea dreptului de utilizare a resurselor de apă de suprafaţă şi subterane în toate formele sale de utilizare, cu potenţialele lor naturale, cu excepţia resurselor acvatice vii, pe bază de abonamente, conform

prevederilor Legii apelor nr. 107/1996, cu modificările şi completările ulterioare;

9. apărarea împotriva inundațiilor prin lucrările de gospodărire a apelor aflate în administrarea sa şi gestionarea stocului de materiale şi mijloace specifice de apărare împotriva inundațiilor;

10. întreținerea şi exploatarea lucrărilor de gospodărire a apelor din domeniul public al statului, cu rol de apărare împotriva inundațiilor, aflate în administrare;

11. avizarea şi autorizarea din punct de vedere al gospodăririi apelor a lucrărilor şi activităților ce se execută pe ape sau au legătură cu apele;

12. instruirea şi perfecționarea personalului din domeniul gospodăririi apelor în centrele proprii de formare profesională sau în colaborare cu alte instituții specializate;

13. realizarea de anuare, sinteze, studii, proiecte, instrucțiuni, monografii şi tipărituri în domeniul apelor;

14. elaborarea schemelor directoare de amenajare şi management ale bazinelor hidrografice;

15. îndeplinirea angajamentelor luate de statul roman prin acordurile şi convențiile internaționale din domeniul apelor;

16. implementarea directivelor Uniunii Europene din domeniul apelor.

Protecția atmosferei, schimbările climatice, gestionarea zgomotului ambiental

Atmosfera, ca eco-factor de mediu, face parte, alături de hidrosfera, geosfera, din sistemul climatic, aşa cum acesta este definit în Convenția-

Cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice, ca fiind *„un ansamblu care înglobează atmosfera, hidrosfera geosfera, precum interacțiunile acestora "*

Din perspectiva ocrotirii juridice a climei se impune, în primul rând, înțelegerea fenomenului esențial ce afectează climatul mondial, cunoscut sub denumirea **„efect de seră".**

Sunt luate in calcul schimbările climatice cauzate de activitățile omenești care alterează compoziția atmosferei la nivel global care adaugă variabilității naturale a climatului.

Relația cauzală directă între poluarea atmosferei şi schimbările climatice, care alterează compoziția atmosferei la nivel global, impune, în primul rând, luarea masurilor de ocrotire a păstrării calității aerului atmosferic.

Efectul negativ al poluării atmosferei îl constituie diminuarea cantității de ozon din atmosfera - aşa numita *„gaura de ozon"* - la a cărei formare contribuie creşterea cantitativă a compuşilor chimici care distrug ozonul.

Potrivit art. 59. din OUG 195/2005-Autoritatea publică centrală pentru protecția mediului are următoarele atribuții şi responsabilități în domeniul protecției atmosferei, schimbărilor climatice şi gestionarea zgomotului ambiental:

a) elaborează politica națională şi coordonează acțiunile la nivel național, regional şi local privind protecția atmosferei, schimbările climatice, precum şi pentru protecția populației față de nivelurile de expunere la zgomotul ambiental ce poate avea efecte negative asupra sănătății umane, în conformitate cu politicile europene şi internaționale specifice;

b) elaborează, promovează şi actualizează Strategia națională în domeniul protecției atmosferei şi Planul național de acțiune în domeniul protecției atmosferei;

c) elaborează, promovează şi, după caz, actualizează Programul naţional de reducere a emisiilor de dioxid de sulf, oxizi de azot şi pulberi provenite din instalaţii mari de ardere;

d) coordonează elaborarea Programului naţional de reducere progresivă a emisiilor de dioxid de sulf, oxizi de azot, compuşi organici volatili şi amoniac;

e) elaborează, promovează şi actualizează Strategia naţională privind schimbările climatice, Planul naţional de acţiune privind schimbările climatice;

f) asigură integrarea politicilor de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră şi adaptarea la efectele schimbărilor climatice în strategiile sectoriale;

g) administrează Registrul naţional al emisiilor de gaze cu efect de seră;

h) coordonează Sistemul naţional de estimare a emisiilor de gaze cu efect de seră;

i) coordonează implementarea mecanismelor flexibile prevăzute de Protocolul de la Kyoto la Convenţia-cadru a Naţiunilor Unite asupra schimbărilor climatice;

j) aprobă şi promovează Planul Naţional de Acţiune pentru reducerea nivelurilor de zgomot;

k) organizează activitatea de monitoring privind calitatea aerului la nivelul întregii ţări;

l) stabileşte, după caz, prin actele de reglementare, valori limită de emisie mai restrictive şi măsurile necesare în vederea respectării plafoanelor naţionale de emisii, respectiv a încărcărilor şi nivelelor critice.

Protecţia atmosferei

Pământul este înconjurat de o pătura de aer, numita atmosferă.Cuvântul atmosferă, este de origine greacă compus din **athmos** = aer şi **spherein** = sferă, înveliş, desemnând învelişul de aer al Pământului.

Aerul este alcătuit din azot 78,09%, oxigen 20,95%, argon 0,92%, bioxid de carbon 0,03%. Acest amestec de gaze reprezintă peste 99,99% din compoziția aerului. Restul de circa 0,01% este alcătuit din alte gaze ca neon, heliu, metan, kripton, xenon, ozon, hidrogen, radon. La acestea se adaugă proporții variabile de vapori de apă (in medie 0,2 – 3%). Aerul este factorul de mediu care constituie cel mai rapid suport ce favorizează transportul poluanților în mediu Poluarea aerului are multe şi semnificative efecte adverse asupra sanătății populației şi poate provoca daune florei şi faunei în general.

Un gen relativ nou de poluare a mediului ambiant a apărut odată cu producerea utilizarea pe scara largă a substanțelor radioactive, ale căror radiații ionizate sunt extrem de periculoase pentru toate formele de viața, pe termen lung.

Astăzi aerul s-a „îmbogățit" cu peste 3000 de diferite substanțe chimice. Gazele reziduale provenite de la termocentrale, industrie circulație sunt surse principale de poluare a aerului. In straturile superioare ale atmosferei, acest „fum acid" (SO NO) se dizolvă datorită umidității, formând acizi care cad apoi pe pământ, sub forma **ploii acide.**

Faptul ca pădurile se reduc anual este tot o urmare a poluării aerului, ca dispariția stratului protector de ozon, iar clima se modifica încet ireversibil. Acestea nu sunt exagerări ci trista realitate, iar aerul murdar nu are gust, este invizibil, de cele mai multe ori, confundabil cu „aerul bun".

Poluarea atmosferica este una dintre cele mai grave probleme ale

societății actuale, atât din punct de vedere *temporal* - având efecte atât pe termen scurt cât şi pe termen mediu şi lung, dar şi *spațial* – mobilitatea şi suprafetele afectate fiind mari.

Cele mai importante elemente care caracterizeaza poluarea aerului sunt:

_ Emisii de substante acidifiante (SO_2, NO_x, NH_3);

_ Emisii de precursori ai ozonului;

_ Emisii de precursori ai pulberilor în suspensie (PM_{10} si $PM_{2.5}$);

_ Depasiri ale valorilor limita în arealele urbane;

_ Producția şi consumul de substanțe care depreciază stratul de ozon

OUG 243/2000 privind protecția atmosferei defineşte atmosfera ca fiind masa de aer care înconjoară suprafața terestră, incluzând şi stratul protector de ozon

Reglementare legală

Legea 655/2001 pentru aprobarea OUG 243/2000 privind protecția atmosferei

HG 731/2004 pentru aprobarea Strategiei naționale privind protecția atmosferei

HG 738/2004 pentru aprobarea Planului național de acțiune în domeniul protecției atmosferei

OUG 243/2000 privind protecția atmosferei modificată de OU 12/2007.

Lege nr. 655/2001**pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 243/2000 privind protecția atmosferei** are ca scop stabilirea cadrului juridic privind prevenirea, eliminarea, limitarea deteriorării şi ameliorarea calității atmosferei, în scopul evitării efectelor negative asupra sănătății omului şi mediului, asigurându-se astfel alinierea la normele juridice internaționale şi la reglementările comunitare.

Strategia națională privind protecția atmosferei este elaborată de către autoritatea publică centrală pentru protecția mediului, în conformitate cu atribuțiile şi responsabilitățile ce îi revin ca urmare a transpunerii legislației europene în domeniul protecției atmosferei.

Respectarea obiectivelor privind calitatea aerului se realizează atât prin implementarea sistemului de gestionare a calității aerului, cât şi prin implementarea măsurilor de control al emisiilor de poluanți în atmosferă. În cadrul prezentei strategii se abordează şi aspecte privind protecția stratului de ozon.

Strategia promovează conceptul dezvoltării durabile definit ca "modul de dezvoltare prin care sunt asigurate necesitățile în prezent, fără a compromite posibilitățile generațiilor viitoare de a-şi asigura propriile necesități". În sensul conceptului de dezvoltare durabilă, protecția atmosferei este luată în considerare avându-se în vedere impactul poluării aerului asupra calității vieții şi asupra sănătății oamenilor. De asemenea urmăreşte stabilirea unui echilibru între dezvoltarea economico-socială şi calitatea atmosferei, asigurându-se că dezvoltarea noilor politici se realizează cu respectarea obiectivelor de dezvoltare durabilă.

Obiectivele Strategiei privind protecția atmosferei sunt:

1. menținerea calității aerului înconjurător în zonele şi aglomerările în care aceasta se încadrează în limitele prevăzute de normele în vigoare pentru indicatorii de calitate;
2. îmbunătățirea calității aerului înconjurător în zonele şi aglomerările în care aceasta nu se încadrează în limitele prevăzute de normele în vigoare pentru indicatorii de calitate;
3. adoptarea măsurilor necesare în scopul limitării până la eliminarea efectelor negative asupra mediului, inclusiv în context transfrontier;

4. îndeplinirea obligaţiilor asumate prin acordurile şi tratatele internaţionale la care România este parte şi participarea la cooperarea internaţională în domeniu

PLANUL NAŢIONAL DE ACŢIUNE ÎN DOMENIUL PROTECŢIEI ATMOSFEREI

Planul naţional de acţiune în domeniul protecţiei atmosferei, reprezintă principalul rezultat al strategiei naţionale privind protecţia atmosferei, stabilind un set de măsuri care trebuie întreprinse în vederea atingerii obiectivelor-cheie ale acesteia.

Evaluarea calităţii aerului înconjurător pentru teritoriul României se efectuează pe baza valorilor limită şi a valorilor de prag, în acord cu standardele naţionale şi ale Uniunii Europene iar criteriile, metodele şi procedele de evaluare a calităţii aerului se stabilesc prin ordin al ministrului apelor şi protecţiei mediului.

Serviciul Protecţia Atmosferei aparţine Direcţiei Protecţia Atmosferei şi Schimbări Climatice care este subordonată Direcţiei Generale Implementare Politici de Mediu şi are atribuţii în domeniul monitorizării şi implementării directivelor cuprinse în acquis-ul comunitar de mediu şi a legislaţiei din domeniul protecţiei atmosferei în România.

În vederea prevenirii şi ameliorării calităţii atmosferei în scopul evitării efectelor negative asupra sănătăţii omului şi asupra mediului ca întreg, un rol important îl are conformarea activităţilor şi instalaţiilor la prevederile legislatiei europene în domeniul protecţiei atmosferei. Pentru aceasta, Serviciul Protecţia Atmosferei monitorizează stadiul implementării legislaţiei comunitare din domeniul protecţiei atmosferei asigurându-se astfel alinierea la normele juridice internaţionale şi la reglementările comunitare în domeniul protecţiei mediului.

Principalele activități desfăşurate în cadrul Serviciului Protecția Atmosferei sunt:

- Coordonarea şi monitorizarea implementării legislației din domeniul protecției atmosferei în scopul prevenirii, limitării deteriorării şi ameliorării calității atmosferei, pentru evitarea efectelor negative asupra sănătății omului şi asupra mediului înconjurător;
- Asigurarea suportului tehnic pentru elaborarea legislatiei, strategiilor, politicilor, ghidurilor, metodologiilor, planurilor de acțiune în domeniul protecției atmosferei;
- Coordonarea activității ARPM şi APM în domeniul protecției atmosferei;
- Asigurarea accesului publicului la informațiile privind protecția atmosferei în conformitate cu prevederile legislației în vigoare;
- Înființarea şi coordonarea Registrului Național privind compuşii organici volatili rezultați de la depozitarea şi distribuția benzinei (baza de date privind inventarul instalațiilor, stadiul autorizării, inspecții efectuate, etc.);
- Asigurarea, la nivel național, a gestionării datelor şi informațiilor extrase din hărțile strategice de zgomot şi planurile de acțiune pentru reducerea nivelului de zgomot.
- Identificarea la nivel național a aglomerărilor, aeroporturilor mari, drumurilor şi căilor ferate principale.

Schimbările climatice

Schimbările climatice reprezintă, aşa cum se afirmă la toate întâlnirile internaționale, una dintre provocările majore ale secolului nostru şi o mare amenințare, deoarece efectele lor nefaste sunt un motiv de îngrijorare pentru întreaga omenire, fiindcă ele ne afectează pe toți atât la nivel național, cât şi

la nivel global.

Din cauza dezvoltării activității omenești au început să crească sensibil concentrațiile de gaze cu efect de seră în atmosferă, aceste creşteri intensificând efectul de seră natural, producând o încălzire suplimentară a suprafeței terestre, pe care riscă să o resimtă ecosistemele naturale şi omenirea. În ultimii ani, am observat cu toții o creştere a fenomenelor climatice extreme cum sunt: seceta, inundațiile, tornadele, eroziunea crescută a țărmului Mării Negre.

Situația actuală şi cadrul legislativ

- Convenția-cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice (UNFCCC), semnată la Summit-ul Pamantului de la Rio în 1992 (ratificată prin Legea nr. 24/1994)
- Protocolul de la Kyoto (PK) la UNFCCC semnat in 1999 (ratificat prin Legea nr. 3/2001), România fiind prima țară aflată pe Anexa I a UNFCCC care a ratificat PK - 8% reducere a emisiilor de GHG față de nivelul din 1989
- H.G. privind aprobarea Strategiei României privind Schimbările Climatice
- Prin H.G. nr. 1275/1996 s-a înființat Comisia Naționala pentru Schimbări Climatice (CNSC) organism interministerial, a cărui activitate este coordonata de MMGA
- Comunicări Naționale trimise la Secretariatul UNFCCC in 1995, 1998, 2005

În 1988 Comitetul Interguvernamental pentru Schimbări Climatice a

fost înfiinţat de către Organizaţia Meteorologică Mondială (OMM) şi Programul Naţiunilor Unite pentru Mediu. Rolul IPCC este acela de a evalua, într-o manieră obiectivă şi transparentă, informaţiile ştiinţifice, tehnice şi socio-economice relevante în vederea înţelegerii bazelor ştiinţifice ale riscului schimbării climei din cauza activităţii umane, efectelor potenţiale induse de schimbarea climei şi opţiuni de adaptare şi diminuare ale acestor efecte. Printre statele semnatare ale Convenţiei cadru a Naţiunilor Unite asupra Schimbărilor Climatice (UNFCCC) de la Summitul de la Rio de Janeiro, în 1992, se află şi România care a ratificat-o prin Legea nr. 24/1994. Obiectivul principal al acestei convenţii este cel de a stabiliza concentraţiile gazelor cu efect de seră în atmosfera la un nivel care să împiedice perturbarea antropică periculoasă a sistemului climatic.

Al doilea raport de evaluare al IPCC, elaborat în 1995, a furnizat informaţii cheie pentru negocierile care au dus la adoptarea Protocolului de la Kyoto din 1997. Astfel încât la cea de-a treia Conferinţa a Părţilor la Convenţia-cadru, a fost semnat la UNFCCC Protocolul de la Kyoto, în vederea stabilirii unor măsuri, ţinte şi perioade clare de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră.

România a ratificat şi Protocolul de la Kyoto prin Legea nr. 3/2001, obligându-se astfel la o reducere de 8% în perioada 2008 - 2012, faţă de anul de bază 1989.

Ca urmare a acestei ratificări prin H.G. nr. 1275/1996 s-a înfiinţat Comisia Naţională pentru Schimbări Climatice, organism interministerial fără structură juridică şi cu rol consultativ, a cărui activitate este coordonată de Ministerului Mediului şi Dezvoltării Durabile. Principale atribuţii ale Comisiei Naţionale pentru Schimbări Climatice prevăzute în art. 4 din H.G. nr. 1275/1996 sunt următoarele:

a. analizează obiectivele şi prevederile Convenției-cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice, ale protocoalelor şi amendamentelor la aceasta şi elaborează, conform documentelor ratificate de România, planul de acțiuni pentru programul național de dezvoltare;

b. elaborează şi supune aprobării autorităților competente, conținutul comunicărilor şi al studiilor naționale ce se elaborează periodic, în conformitate cu dispozițiile Convenției-cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice;

c. analizează periodic stadiul realizării obiectivelor, acțiunilor şi măsurilor stabilite în planul de acțiuni şi informează operativ autoritățile competente şi opinia publică asupra concluziilor desprinse;

d. identifică activitățile şi obiectivele ce pot fi realizate cu asistență tehnică şi financiară externă, atât pentru cerințele de cercetare cât şi ale reconstrucției ecologice, participă la elaborarea şi analiza acestor proiecte în scopul promovării şi realizării lor, utilizând facilitățile prevăzute de convenție în acest scop.

Aplicarea prevederilor Protocolului de la Kyoto presupune angajarea într-o activitate susținută la nivel național şi într-o cooperare internațională cu implicații importante pe termen mediu şi lung, în dezvoltarea economică şi socială a României. Protocolul de la Kyoto creează premisele favorabile adoptării la nivel național a unor politici, strategii şi măsuri, atât pentru valorificarea economică, a disponibilului actual provenit din nivelul redus de emisii de gaze cu efect de seră din România, incluzând efectele benefice asupra mediului, şi sociale, cât şi pentru respectarea angajamentelor asumate prin ratificarea Convenției-cadru şi a Protocolului de la Kyoto.

Acțiunile concrete menite să asigure îndeplinirea obiectivelor asumate de România privind respectarea obligațiilor internaționale stabilite de

Convenția-cadru a Națiunilor Unite asupra Schimbărilor Climatice (UNFCCC) şi de Protocolul de la Kyoto, precum şi prioritățile naționale în domeniul schimbărilor climatice s-au concretizat în 2005 când a fost elaborată Strategia Națională a României privind Schimbările Climatice (SNSC), aprobată prin H.G. nr. 645/2005.

Planul Național de Acțiune privind Schimbările Climatice **(**PNASC) climatice pentru perioada 2005 - 2007 a fost adoptat prin H. G. nr. 1877/2005 a fost principalul instrument de implementare a SNSC şi stabileşte modul în care se vor raporta progresele realizate în implementare. Prin PNASC au fost desemnate sarcini şi responsabilități pentru fiecare instituție implicată precum şi obligația de a identifica actorii principali pentru fiecare acțiune specifică şi sarcină aferentă. PNASC prevede acțiunile concrete necesare îndeplinirii obiectivelor adoptate prin strategia națională, inclusiv sursele de finanțare ale acestora şi instituțiile responsabile.

OUG 195/2005,

OUG 243/2000 privind protectia atmosferei aprobata prin Legea nr. 655/2001, modificata prin OUG 12/2007,

Legea 24/1994 care a ratificat Conventia Cadru a Națiunilor Unite privind Schimbările Climatice.

Zgomot ambiant

Evitarea, prevenirea sau reducerea efectelor dăunătoare provocate de expunerea populației la zgomotul ambiant, se realizează prin implementarea următoarelor măsuri:

- determinarea expunerii la zgomotul ambiant, prin realizarea cartării zgomotului;
- asigurarea accesului publicului la informațiile cu privire la zgomotul ambiant;

- adoptarea, pe baza rezultatelor cartării zgomotului, a planurilor de acțiune pentru prevenirea şi reducerea nivelurilor de zgomot

In conformitate cu HG 321/2005, modificată şi completată de HG 674/2007 privind evaluarea şi gestionarea zgomotului ambiental, autoritățile administrației publice locale şi unitățile aflate sub autoritatea sau în subordinea autorității publice centrale pentru transporturi, construcții şi turism, care au în administrare infrastructuri rutiere, feroviare sau aeroportuare elaborează hărțile strategice de zgomot privind situația anului 2006 pentru toate aglomerările având mai mult de 250.000 de locuitori, drumurile principale cu un trafic mai mare de 6.000.000 de treceri de vehicule/an, căile ferate principale cu un trafic mai mare de 60.000 de treceri de trenuri/an şi pentru aeroporturile mari.

Una din formele cele mai des întâlnite de poluare fizică care perturbă mediul şi influențează ambianța în care se desfăşoară activitatea şi viața omului modern, mai ales în oraşe este poluarea fonică produsă de zgomot care, dacă este prelungit şi puternic provoacă surzenia.

O altă formă de poluare mai ales a lumii moderne este şi stress-ul desemnând agresiunea la care este supus organismul datorită zgomotului, poluării, angoasei, diverse contradicții, presiunea la locul de muncă, precum şi consecințele acestora asupra organismului uman.

PROTECȚIA JURIDICA A APELOR ŞI A ECOSISTEMELOR ACVATICE

Reglementarea legală a apelor

Legea apelor nr. 107/1996 modificată şi completată de Legea nr. 192/19.04.2001;Ordonanța de urgența a Guvernului nr. 107/05.09.2002; Legea nr. 310/28.06.2004; Legea nr. 112/04.05.2006; completata de Ordonanta de urgenta nr.12/.2007 pentru modificarea si completarea unor acte normative care transpun acquis-ul comunitar în domeniul protectiei mediului Legea nr. 192/19.04.2001;

Ordonanță de urgență nr. 195/2005 privind protecția mediului modificată şi completată**Lege nr. 265/2006** pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2005 privind protecția mediului

Legea nr 17/1990 privind regimul juridic al apelor maritime interioare, al mării teritoriale, al zonei contigue şi al zonei economice exclusive ale României; Legea nr. 14/1995 pentru ratificarea Convenției privind cooperarea pentru protecția şi utilizarea durabilă a fluviului Dunărea (Convenția pentru protecția fluviului Dunărea, semnată la Sofia în 1994); Legea nr. 30/1995 Convenția privind protecția şi utilizarea cursurilor de apă transfrontieră şi a lacurilor internaționale, semnată la Helsinki în 1992; Legea nr. 98/1992 Convenția privind protecția Mării Negre împotriva poluării, semnată la Bucureşti în 1992.

Dispozițiile juridice cu caracter managerial sunt prevăzute în Legea nr. 310/2004 pentru modificarea şi completarea Legii apelor nr. 107/1996. Conservarea, protecția şi îmbunătățirea mediului acvatic, în condițiile utilizării durabile a resurselor de apă, au la bază principiile **precauție**i, **prevenirii**, **evitării daunelor la sursă** şi **poluatorul plăteşte** şi trebuie să țină seama de vulnerabilitatea ecosistemelor acvatice situate în Delta Dunării şi în Marea Neagră, deoarece echilibrul acestora este strâns influențat de calitatea apelor interioare care se varsă în acestea.

Potrivit art. 2^{1}. obiectivele managmentului de a protecției apelor şi mediului acvatic sunt:

a) prevenirea deteriorării tuturor corpurilor de ape de suprafață;

b) protecția, îmbunătățirea şi refacerea tuturor corpurilor de apă de suprafață în scopul atingerii stării bune a acestora, până la data de 22 decembrie 2015;

c) protecția şi îmbunătățirea tuturor corpurilor de apă artificiale sau puternic modificate în scopul realizării unui potențial ecologic bun sau a unei stări chimice bune a acestora, în conformitate cu prevederile anexei nr. 1^{1}, până la data de 22 decembrie 2015;

d) reducerea progresivă a poluării datorate substanțelor prioritare şi încetarea sau eliminarea treptată a evacuărilor şi a pierderilor de substanțe prioritar periculoase;

e) prevenirea sau limitarea aportului de poluanți în apele subterane şi prevenirea deteriorării stării tuturor corpurilor de ape subterane;

f) protecția, îmbunătățirea şi refacerea tuturor corpurilor de ape subterane şi asigurarea unui echilibru între debitul prelevat şi reîncărcarea apelor subterane, cu scopul realizării unei stări bune a apelor subterane, în conformitate cu prevederile anexei nr. 1^{1}, până la data de 22 decembrie 2015;

g) inversarea oricărei tendințe semnificative şi durabile de creştere a concentrației oricărui poluant rezultate din impactul activității umane, pentru a reduce în mod progresiv poluarea apei subterane.

Având în vedere îndeplinirea obligațiilor în domeniul apei care revin României ca stat membru al Uniunii Europene, precum şi celor care decurg din convențiile internaționale la care aceasta este parte, modernizarea şi dezvoltarea Sistemului Național de Monitoring Integrat al Apelor, a

reprezentat o etapă importanta în atingerea obiectivului comun reprezentat de «starea buna» a apelor, ceea ce semnifica asigurarea unor condiții de viață egale pentru toți cetățenii Europei din punct de vedere al apelor.

Aderarea României la Uniunea Europeană a necesitat implementarea a 18 Directive şi 2 Decizii în domeniul apei. Acestea prevăd o nouă strategie de monitorizare şi evaluare apelor de suprafață şi subterane, ce au la baza un nou **concept de monitoring integrat al apelor.**

Principalele directivele europene în domeniul apei care implică modernizarea şi dezvoltarea sistemului de monitoring sunt următoarele:

- Directiva Cadru în domeniul Apei - 2000/60EC transpusă în legislația româneasca prin Legea 310/2004 de modificare şi completare a Legii Apelor 107/1996;
- Directivele 80/778/EEC şi 98/83/EC transpuse în legislația româneasca prin Legea 458/2002 - Legea privind calitatea apei potabile;
- Directiva 96/61/EEC privind prevenirea si controlul integrat al poluării, amendată prin Directiva 2003/35/EEC şi Directiva 2003/87/EEC şi Reglementarea 1882/2003/EEC, transpusă în legislația româneasca prin O.U.G nr. 152/2005 privind prevenirea şi controlul integrat al poluării.
- Directiva 76/464/EEC si precum si cele 7 directive fiice, transpuse in legislatia romaneasca prin HG 351/2005 - Program de actiune pentru eliminarea treptata a evacuarilor, emisiilor si pierderilor de substante prioritar periculoase;

- Directiva 80/68/EEC transpusa in legislatia romaneasca prin HG 351/2005 privind protectia apelor subterane impotriva poluarii cauzate de anumite substante periculoase;
- Directiva 91/676/EEC, transpusa in legislatia romaneasca prin HG 964/2000 - Plan de actiune pentru protectia apelor impotriva poluarii cu nitrati proveniti din surse agricole;
- Directiva 91/271/EEC (inclusiv Decizia 93/481/EEC) transpusa in legislatia romaneasca prin HG 352/2005 - Norme privind conditiile de descarcare in mediul acvatic a apelor uzate;
- Directiva 75/440/EEC transpusa in legislatia romaneasca prin HG 100/2002 - Normative de calitate pe care trebuie sa le indeplineasca apele de suprafata utilizate pentru potabilizare – NTPA 013;
- Directiva 78/659/EEC transpusa prin HG 202/2002 - Norme tehnice privind calitatea apelor de suprafata care necesita protectie si ameliorare in scopul sustinerii vietii piscicole;
- Directiva 79/923/EEC transpusa in legislatia romaneasca prin HG 201/2002 - Norme tehnice privind calitatea apelor pentru moluste;
- Directiva 76/160/EEC transpusa in legislatia romanesca prin HG 459/2002 - Norme de calitate pentru apa din zonele naturale amenajate pentru imbaiere;

Scopul reglementărilor legale în domeniul apelor este:

a) conservarea, dezvoltarea şi protecția resurselor de apă, precum şi asigurarea unei curgeri libere a apelor;

b) protecția împotriva oricărei forme de poluare şi de modificare a caracteristicilor resurselor de apă, a malurilor şi albiilor sau cuvetelor

acestora;

c) refacerea calității apelor de suprafață şi subterane;

d) conservarea şi protejarea ecosistemelor acvatice;

e) asigurarea alimentării cu apă potabilă a populației şi a salubrității publice;

f) gospodărirea durabilă a apei şi repartiția rațională şi echilibrată a acestei resurse, cu menținerea şi cu ameliorarea calității şi regenerării naturale a apelor;

g) apărarea împotriva inundațiilor şi oricăror alte fenomene hidrometeorologice periculoase;

h) satisfacerea cerințelor de apă ale agriculturii, industriei, producerii de energie, a transporturilor, aquaculturii, turismului, agrementului şi sporturilor nautice, ca şi ale oricăror alte activități umane.

i) integrarea aspectelor cantitative şi calitative atât pentru apele de suprafață, cât şi pentru apele subterane care aparțin aceluiaşi sistem ecologic, hidrologic şi hidrogeologic;

j) asigurarea protecției ecosistemelor acvatice situate în imediata vecinătate a coastelor, în golfuri sau aflate în Marea Neagră;

k) promovarea utilizării durabile a apelor pe baza protecției pe termen lung a resurselor disponibile de apă;

l) conservarea, protecția şi îmbunătățirea mediului acvatic prin măsuri specifice pentru reducerea progresivă a evacuărilor, emisiilor sau pierderilor de substanțe prioritare şi încetarea sau eliminarea treptată a evacuărilor, emisiilor sau pierderilor de substanțe prioritar periculoase;

m) reducerea progresivă a poluării apelor subterane şi prevenirea poluării ulterioare;

n) atingerea obiectivelor Convenției pentru protecția Mării Negre

împotriva poluării în ceea ce priveşte încetarea sau eliminarea etapizată a evacuărilor, emisiilor sau pierderilor de substanțe prioritare pentru atingerea în mediul marin a concentrațiilor acestor substanțe aproape de valorile fondului natural şi aproape de valoarea zero pentru substanțele de sinteză;

o) prevenirea deteriorării ulterioare, protecția şi îmbunătățirea stării ecosistemelor acvatice şi, în ceea ce priveşte cerințele de apă, a ecosistemelor terestre şi a zonelor umede ce depind în mod direct de ecosistemele acvatice.

Clasificarea apelor

Putem clasifica apele după mai multe criterii, al administrării lor, al aşezării lor, al destinației lor economice, al formei de proprietate etc.

După criteriul **administrării** lor:

- ***ape internaționale*** sunt acelea cu privire la care statul român este riveran cu alte state, cele care intră sau trec prin granițele țării, precum şi cele cu privire la care interesele unor state străine au fost recunoscute prin tratate şi convenții internaționale.
- ***ape teritoriale*** numite şi maritime interioare sunt cele cuprinse în porțiunea de la țărmul țării noastre spre larg, a căror întindere şi delimitare se stabileşte prin lege.
- ***ape naționale*** sunt fluviile, râurile pârâurile, canalurile şi lacurile navigabile interioare precum şi apele fluviale şi râurile de frontieră stabilite prin acte juridice internaționale.

După **aşezarea lor:**

- ***ape de suprafață*** se găsesc de deasupra solului fie în mişcare cum sunt apele curgătoare fie rămânând în principiu în acelaşi loc - lacuri

- ***ape subterane*** se găsesc la o adâncime oarecare sub pământ nefiind vizibile la suprafață.

După **destinația lor economică** *lor economică, apele pot fi clasificate în ape de folosință generală, ape destinate industriilor, agriculturii sau cu destinații speciale*

ape de folosință generală sunt cele destinate, în principal, satisfacerii nevoilor populației

a. orice tip de apă în stare naturală sau după tratare, folosită pentru băut, la prepararea hranei ori pentru alte scopuri casnice, indiferent de originea ei şi indiferent dacă este furnizată prin rețea de distribuție, din rezervor sau este distribuită în sticle ori în alte recipiente;

b. toate tipurile de apă folosită ca sursă în industria alimentară pentru fabricarea, procesarea, conservarea sau comercializarea produselor ori substanțelor destinate consumului uman;

- ***ape destinate industriilor*** sunt cele folosite în activitățile industriale pentru realizarea unor produse noi
- ***ape destinate agriculturii sunt***, în special cele folosite pentru irigații
- ***ape cu destinații speciale*** sunt cele utilizate pentru navigație, pentru pescuit, pentru producerea energiei electrice etc.

După **criteriul formei de proprietate:**

- ***Aparținând domeniului public*** Apartin domeniului public apele de suprafață cu albiile lor minore cu lungimi mai mari de 5 km şi cu bazine hidrografice ce depăşesc suprafața de 10 kmp, malurile şi cuvetele lacurilor, precum şi apele subterane, apele maritime interioare, faleza şi plaja marii, cu bogățiile lor naturale şi

potențialul energetic valorificabil, marea teritoriala şi fundul apelor maritime.

- ***Aparținând domeniului privat*** Albiile minore cu lungimi mai mici de 5 km şi cu bazine hidrografice ce nu depăşesc suprafața de 10 kmp, pe care apele nu curg permanent, apartin deținătorilor, cu orice titlu, ale terenurilor pe care se formează sau curg. Proprietarii acestor albii trebuie să folosească aceste ape în concordanta cu condițiile generale de folosire a apei în bazinul respectiv.

Aparțin domeniului public următoarele categorii de ape:

- apele cu potențial energetic valorificabil, cele care pot fi folosite în interes public, plajele, marea teritorială, resursele naturale ale zonei economice şi platoului continental (art. 135, alin. 4 din Constituție);

- apele de suprafață cu albiile lor minore cu lungimi mai mari de 5 km şi cu bazine hidrografice ce depăşesc suprafața de 10 km^2, malurile şi cuvetele lacurilor, precum şi apele subterane, apele maritime interioare, faleza şi plaja mării, cu bogățiile lor naturale şi potențialul valorificabil, marea teritorială şi fundul apelor maritime .L 310 2004

- albiile răurilor şi fluviilor, tărmurile Marii Negre, porturile.

Alături de acestea, există şi forme ale proprietatii private, astfel:

- albiile minore cu lungimi mai mici de 5 km. si cu bazine hidrografice ce nu depasesc suprafata de 10 kmp, pe care apele nu curg permanent aparțin detinatorilor cu orice titlu ai terenurilor pe care se formează sau curg (art. 8 din Legea nr, 107/1996);

- insulele care nu sunt în legătură cu terenurile cu mal la nivelul mediu al apei aparțin proprietarilor albiei răului;

- proprietarul terenului este si proprietarul izvorului care se formează pe acesta (art. 579 din Codul civil).

Resursele de apă, de suprafață şi subterane sunt monopol natural de interes strategic. Stabilirea regimului de folosire a resurselor de apă, indiferent de forma de proprietate, este un drept exclusiv al Guvernului, exercitat prin autoritatea publică centrală din domeniul apelor.

Bunurile care formează obiectul domeniului public sunt inalienabile, imprescriptibile si insesizabile.

Proprietarul izvorului poate dispune de acesta în mod liber, cu excepția cazurilor în care proprietarul fondului vecin a dobândit un drept asupra izvorului ori apa izvorului este necesară locuitorilor unei localități rurale.

Indiferent de titularul dreptului de proprietate, apele sunt supuse regimului de protecție prevăzut în principal de Legea nr. 107/1996, întrucat apele fac parte integrantă din patrimoniul public.

Administrarea apelor

Administrația Națională "Apele Române" administrează apele din domeniul public al statului şi infrastructura Sistemului Național de Gospodărire a Apelor formată din lacuri de acumulare, diguri de apărare împotriva inundațiilor, canale, derivații interbazinale, prize de apă şi alte lucrări specifice, precum şi infrastructura sistemelor naționale de veghe hidrologică, hidrogeologică şi de monitorizare a calității resurselor de apă aflate în patrimoniul său, în scopul cunoaşterii şi a gestionării unitare pe ansamblul țării, a resurselor de apă de suprafață şi subterane.

La nivel național, sunt stabilite următoarele districte de bazin: Someş−Tisa, Crişuri, Mureş, Banat, Jiu, Olt, Argeş−Vedea, Buzău−Ialomița, Siret, Prut−Bârlad şi Dobrogea−Litoral.

Administratia Națională "Apele Române" are următoarele atribuții principale:

- gospodărirea unitară, durabil a resurselor de apă de suprafață şi subterană şi protecția acestora împotriva epuizării şi degradării, precum şi repartiția rațională şi echilibrată a acestor resurse;
- administrarea, exploatarea şi întreținerea infrastructurii Sistemului Național de Gospodărire a Apelor, aflată în administrarea sa;
- administrarea, exploatarea şi întreținerea albiilor minore ale apelor, a cuvetelor lacurilor şi bălților, în starea lor naturală sau amenajată, a falezei şi plajei mării, a zonelor umede şi a celor protejate, aflate în patrimoniu;
- administrarea, exploatarea şi întreținerea infrastructurii Sistemului Național de Veghe Hidrologică şi hidrogeologică;

- alocarea dreptului de utilizare a resurselor de apă de suprafață şi subterane în toate formele sale de utilizare, cu potențialele lor naturale, cu excepția resurselor acvatice vii, pe bază de abonamente, conform prevederilor Legii apelor nr. 107/1996, cu modificările şi completările ulterioare;
- apărarea împotriva inundațiilor prin lucrările de gospodărire a apelor aflate în administrarea sa şi gestionarea stocului de materiale şi mijloace specifice de apărare împotriva inundațiilor;
- întreținerea şi exploatarea lucrărilor de gospodărire a apelor din domeniul public al statului, cu rol de apărare împotriva inundațiilor, aflate în administrare;
- . avizarea şi autorizarea din punct de vedere al gospodăririi apelor a lucrărilor şi activităților ce se execută pe ape sau au legătură cu apele;

- . instruirea şi perfecționarea personalului din domeniul gospodăririi apelor în centrele proprii de formare profesională şi/sau în colaborare cu alte instituții specializate;
- . realizarea de anuare, sinteze, studii, proiecte, instrucțiuni, monografii şi tipărituri în domeniul apelor;
- . elaborarea schemelor directoare de amenajare şi management ale bazinelor hidrografice;
- . îndeplinirea angajamentelor luate de statul roman prin acordurile şi convențiile internaționale din domeniul apelor;
- . implementarea directivelor Uniunii Europene din domeniul apelor.

Regimul juridic general al apelor

Poluarea apei este definită în Legea nr. 107/1996 ca fiind orice alterare fizică, chimică, biologică sau bacteriologică a apei, peste o limită admisibilă stabilită, inclusiv depăşirea nivelului natural de radioactivitate produsă direct sau indirect de activități umane, care o fac improprie pentru o folosire normală în scopurile în care aceasta folosire era posibilă înainte de a interveni alterarea.

Poluarea apei a fost definită la Conferința internațională privind poluarea apelor din Europa de la Geneva din 1961, ca fiind "modificarea directă sau indirectă a compoziției sau stării apei, ca urmare a activității oamenilor, astfel încît ea devine neadecvată utilizării".

Activitatea de gospodărire unitară, rațională şi integrată a apelor se organizează şi se desfăşoară pe bazine hidrografice, ca entități geografice indivizibile de gospodărire cantitativă şi calitativă a resurselor de apă. Gospodărirea apelor trebuie să considere ca un tot unitar apele de suprafață

şi subterane, atât sub aspect cantitativ, cât şi calitativ, în scopul dezvoltării durabile. Gestionarea cantitativă şi calitativă a resurselor de apă, exploatarea lucrărilor de gospodărire a apelor, precum şi aplicarea strategiei şi a politicii naționale, cu respectarea reglementărilor naționale în domeniu, se realizează de Administrația Națională «Apele Române» prin direcțiile de ape din subordinea acesteia.

Utilizatorii de apă sunt obligați să economisească apa prin folosire judicioasă, au obligația să asigure întreținerea şi repararea instalațiilor proprii şi, după caz, a celor din sistemele de alimentare cu apă şi canalizare şi de a folosi cele mai bune tehnologii disponibile, care permit utilizarea unor cantități reduse de apă, precum şi un consum mic de apă prin recircularea sau refolosirea apei.

Autoritatea publică centrală din domeniul apelor şi Administrația Națională «Apele Române» sunt în drept să ia măsuri de limitare sau de suspendare provizorie a folosirii apei, pentru a face față unui pericol sau consecințelor unor accidente, secetei, inundațiilor sau unui risc de lipsă de apă din cauza supraexploatării resursei.

Condițiile şi obiectivele de protecție a apelor şi mediului acvatic, specifice zonelor protejate cuprinse în anexa nr. 1^2, trebuie să fie îndeplinite până la data de 22 decembrie 2015, cu excepția cazului când este altfel prevăzut în legislația pe baza căreia au fost stabilite în mod individual aceste zone protejate

Utilizatorii de apă în scopul folosirii raționale şi al protecției calitative a resurselor de apă sunt obligați să adopte tehnologii de producție cu cerințe de apa reduse şi cât mai puțin poluante, să economisească apa prin recirculare sau folosire repetată, să elimine risipa şi să diminueze pierderile de apa, să reducă poluanții evacuați o data cu apele uzate şi să recupereze

substanțele utile continue în apele uzate şi în nămoluri; să adopte tehnologii de tratare a apei prelevate din sursă, care să asigure cerințele calitative şi cantitative ale folosințelor de apă, să asigure realizarea, întreținerea şi exploatarea stațiilor şi instalațiilor de prelucrare a calitații apelor la capacitatea autorizată, să urmarească eficiența acestora prin analize de laborator şi să intervină operativ pentru încadrarea indicatorilor de emisie in limitele admise pentru evacuarea apelor uzate, limite prevăzute prin autorizația de gospodărire a apelor.

Pentru protecția resurselor de apa, se interzic:

- punerea în funcțiune de obiective economice noi sau dezvoltarea celor existente, darea în funcțiune de noi ansambluri de locuințe,
- introducerea la obiectivele economice existente de tehnologii de producție modificate, care măresc gradul de încărcare a apelor uzate, fără punerea concomitentă în funcțiune a rețelelor de canalizare şi a instalațiilor de epurare ori fără realizarea altor lucrări şi măsuri care să asigure, pentru apele uzate evacuate, respectarea prevederilor impuse prin autorizația de gospodărire a apelor;
- realizarea de lucrări noi pentru alimentare cu apa potabilă sau industrială ori de extindere a celor existente, fără realizarea sau extinderea corespunzătoare şi concomitenta a rețelelor de canalizare şi a instalațiilor de epurare necesare;
- aruncarea sau introducerea în orice mod, in albiile cursurilor de apa, în cuvetele lacurilor sau ale bălților, în Marea Neagra şi în zonele umede, precum şi depozitarea pe malurile acestora a deşeurilor de orice fel;

- evacuarea de ape uzate în apele subterane, lacurile naturale sau de acumulare, în bălți, heleşteie sau în iazuri, cu excepția iazurilor de decantare;
- spălarea în cursuri de apă sau în lacuri şi pe malurile acestora a vehiculelor, a altor utilaje şi agregate mecanice, precum şi a ambalajelor sau obiectelor care conțin substanțe periculoase;
- spălarea animalelor domestice deparazitate în afara locurilor special amenajate în acest scop;
- aruncarea sau evacuarea în instalații sanitare ori în rețelele de canalizare a deşeurilor periculoase sau substanțelor periculoase.

Dreptul de folosință a apelor de suprafață sau subterane, inclusiv a celor arteziene, se stabileşte prin autorizația de gospodărire a apelor şi se exercită potrivit prevederilor legale. Acest drept include şi evacuarea, în resursele de apă, de ape uzate, ape din desecări ori drenaje, ape meteorice, ape de mină sau de zăcământ, după utilizare.

Apele de suprafață sau subterane pot fi folosite liber, cu respectarea normelor sanitare şi de protecție a calității apelor, pentru băut, adăpat, udat, spălat, îmbăiat şi alte trebuințe gospodăreşti, dacă pentru aceasta nu se folosesc instalații sau se folosesc instalații de capacitate mică de până la 0,2 litri/secundă, destinate exclusiv satisfacerii necesităților gospodăriei proprii.

Persoanele fizice şi juridice au următoarele obligații:

a) să execute toate lucrările de refacere a resurselor naturale, de asigurare a

migrării faunei acvatice şi de ameliorare a calității apei, prevăzute cu termen în avizul sau autorizația de gospodărire a apelor, precum şi în autorizația de mediu, şi să monitorizeze zona de impact;

b) să se doteze, în cazul deținerii de nave, platforme plutitoare sau de foraje marine, cu instalații de stocare sau de tratare a deşeurilor, instalații de epurare a apelor uzate şi racorduri de descărcare a acestora în instalații de mal sau plutitoare;

c) să amenajeze porturile cu instalații de colectare, prelucrare, reciclare sau neutralizare a deşeurilor petroliere, menajere sau de altă natură, stocate pe navele fluviale şi maritime, şi să constituie echipe de intervenție în caz de poluare accidentală a apelor şi a zonelor de coastă;

d) să nu evacueze ape uzate de pe nave sau platforme plutitoare direct în apele naturale şi să nu arunce de pe acestea nici un fel de deşeuri;

e) să nu spele obiecte, produse, ambalaje, materiale care pot produce impurificarea apelor de suprafață;

f) să nu deverseze în apele de suprafață, subterane şi maritime ape uzate, fecaloid menajer, substanțe petroliere, substanțe prioritare/prioritar periculoase;

g) să nu arunce şi să nu depoziteze pe maluri, în albiile râurilor şi în zonele umede şi de coastă deşeuri de orice fel şi să nu introducă în ape substanțe explozive, tensiune electrică, narcotice, substanțe prioritare/prioritar periculoase.

Dreptul de folosinta a apelor de suprafata sau subterane, inclusiv a celor arteziene, se stabileşte prin autorizația de gospodărire a apelor şi se exercită potrivit prevederilor legale. Acest drept include şi evacuarea, în resursele de apă, de ape uzate, ape din desecări ori drenaje, ape meteorice, ape de mină sau de zăcământ, dupa utilizare.

Apele de suprafață sau subterane pot fi folosite liber, cu respectarea normelor sanitare şi de protecție a calității apelor, pentru băut, adăpat, udat, spălat, îmbăiat şi alte trebuințe gospodăreşti, dacă pentru aceasta nu se folosesc instalații sau se folosesc instalații de capacitate mică de până la 0,2 litri/secundă, destinate exclusiv satisfacerii necesităților gospodăriilor proprii.

Orice persoană fizică, pe propria răspundere, poate utiliza liber pentru îmbăiere apele marine şi apele interioare din afara zonelor de restricție.

Conservarea, protecția şi îmbunătățirea mediului acvatic, în condițiile utilizării durabile a resurselor de apă, au la bază principiile precauției, prevenirii, evitării daunelor la sursă şi poluatorul plăteşte, să țină seama de vulnerabilitatea ecosistemelor acvatice situate în Delta Dunării şi în Marea Neagră, deoarece echilibrul acestora este strâns influențat de calitatea apelor interioare care se varsă în acestea.

Protecția apelor de suprafață şi subterane şi a ecosistemelor acvatice are ca obiect menținerea şi îmbunătățirea calității şi productivității biologice ale acestora, în scopul evitării unor efecte negative asupra mediului, sănătății umane şi bunurilor materiale. Conservarea, protecția şi îmbunătățirea calității apelor costiere şi maritime urmăreşte reducerea progresivă a evacuărilor, emisiilor sau pierderilor de substanțe prioritar periculoase în scopul atingerii obiectivelor de calitate stipulate în Convenția privind protecția Mării Negre împotriva poluării, semnată la Bucureşti la 21 aprilie 1992, ratificată prin Legea nr. 98/1992.

SANCȚIUNI

Legea apelor în art.86. prevede că încălcarea dispozițiilor atrage răspunderea disciplinară, materială, civilă, contravențională sau penală.

Răspunderea juridică în dreptul mediului

Din punct de vedere lingvistic răspunderea este conştientizarea de către o persoană a datoriei sale față de societate, față de colectivul de oameni în care trăieşte, prin înțelegerea sensului şi însemnătății comportamentului său.

Răspunderea juridică pentru încălcarea normelor dreptului mediului diferă în principiu, în funcție de gradul de periculozitate socială a faptei, după care distingem răspunderea contravențională şi răspunderea penală. Dacă prin fapta respectivă sau printr-o altă faptă, care nu este nici contravenție nici infracțiune, se cauzează şi un prejudiciu patrimonial intervine răspunderea civilă, având un caracter reparator.

Regulile aplicabile în cazul acestor forme de răspundere sunt cuprinse în legislația mediului, iar în măsura în care ele sunt neîndestulătoare sau lipsesc se vor aplica normele dreptului penal, civil, administrativ, ca norme de drept comun.

Având în vedere particularitățile specifice ale răspunderii de mediu față de răspunderea civila delictuală clasică, subiectivă, precum şi prevederile legislației din domeniul protecției mediului, era necesară completarea cadrului legal existent cu un act normativ care să asigure o reglementare unitară şi distinctă a prejudiciului de mediu. Cadrului legal existent nu conținea un act normativ care să asigure o reglementare unitară şi distinctă a prejudiciului de mediu, prin care operatorii să fie obligați să adopte măsuri şi să pună în aplicare practici pentru a minimiza riscurile de daune sau să ia măsurile de reparare necesare în cazul producerii prejudiciului. Acest deziderat a fost realizat prin adoptarea O.U.G. nr. 68/2007 privind răspunderea de mediu cu referire la prevenirea şi repararea prejudiciului asupra mediului, aprobată prin Legea nr. 19/2008, stabileşte

cadrul de reglementare al răspunderii de mediu, bazată pe principiul "poluatorul plăteşte". Adoptarea acestei ordonanțe era impusă şi de obligativitatea transpunerii legislației comunitare prin implementarea corectă a Directivei nr. 2004/35/CE privind răspunderea de mediu referitoare la prevenirea şi repararea prejudiciului.

Răspunderea contravențională, care apare în cazul comiterii unei contravenții, considerată a fi o faptă care prezintă un pericol social mai redus decât infracțiunea şi este prevăzută explicit prin lege sau alt act normativ, fiind săvârşită cu vinovăție.

Regimul juridic al contravențiilor este legat şi de activitatea organelor din administrația publică centrală şi locală, deoarece organizarea impunerii şi impunerea legilor şi a altor acte normative necesită şi existența unor sancțiuni pe care le pot institui şi aplica aceste organe din administrația publică în activitatea lor executivă. Răspunderea contravențională nu trebuie confundată cu răspunderea administrativă, deoarece sancțiunile contravenționale se aplică atât de către organele administrației publice, cât şi de către organele judecătoreşti. Mai mult răspunderea contravențională în dreptul mediului are un rol economic, fiind un mijloc de prevenire a poluării, deoarece contravenția reprezintă o încălcare a legii săvârşită cu vinovăție, bazată pe culpă nefiind vorba de o răspundere obiectivă.

Subiectul activ al contravenției este persoana fizică sau juridică care comite fapta contravențională.

Fapta ilicită se constituie când subiectul (agentul uman) a avut în mod obiectiv libertatea de a alege o conduită (acțiune socială) negativă în raport cu ordinea de drept (normele dreptului mediului) şi poate consta dintr-o: acțiune sau inacțiune, fiind legată de o anumită atitudine psihică a autorului

faptei față de consecințele sale negative de natură să pună în pericol viața sau sănătatea umană, animală sau vegetală.

În ceea ce priveşte atitudinea psihică a persoanei contravenientului față de fapta săvârşită şi urmările sale, trebuie avută în vedere vinovăția.
Legea protecției mediului instituie mai multe categorii de contravenții pentru: protecția atmosferei; protecția apelor şi a ecosistemelor acvatice; protecția solului, a subsolului şi a ecosistemelor terestre, stabilind de asemenea autoritățile abilitate cu constatarea şi aplicarea contravențiilor.

Răspunderea disciplinară constă într-un ansamblu de norme legale, care privesc sancționarea faptelor de încălcare cu vinovăție de către orice persoană încadrată, indiferent de funcție sau locul pe care îl ocupă, a obligațiilor asumate prin contractul de muncă. Aceste fapte constituie abateri disciplinare şi pot atrage sancțiuni cum sunt: mustrarea, avertismentul, reducerea salariului, desfacerea contractului de muncă, precum şi răspunderea materială a salariatului care constă în obligația oricărui salariat de a repara, în limitele prevăzute de lege, prejudiciul pe care l-a cauzat unității din vina sa şi în legătură cu munca sa, fiind o instituție proprie dreptului muncii.

Răspunderea civilă Având în vedere faptul că la stabilirea regimului răspunderii pentru prejudicii cauzate mediului s-a pornit de la răspunderea civilă delictuală, urmează să facem câteva precizări:

Problema fundamentului răspunderii civile a fost şi este încă mult discutată în doctrină deoarece raporturile de drept civil sunt marcate de o adevărată tansformare mai ales în zona de răspunderii civile delictuale datorită numeroaselor provocări determinate de temeiului acesteia.

Răspunderea civilă delictuală. este o formă a răspunderii civile şi este reglementată în Codul civil, Cartea a III-a, Titlul III, Cap.V - Despre delicte şi cvasi-delicte.

În doctrină este general acceptat faptul că prevederile din Codul civil mai sus menționate stabilesc elementele constitutive ale răspunderii civile delictuale, şi anume:

- faptă cauzatoare de prejudicii;
- existența unui prejudiciu (care poate fi material sau moral);
- legătura de cauzalitate dintre faptă şi prejudiciu;
- vinovăția persoanei responsabile de producerea faptei.

Literatura de specialitate este cea care, în funcție de criteriul fundamentului său, clasifică răspunderea civilă delictuală în **subiectivă, obiectivă, şi mixtă.**

Astfel, **răspunderea civilă delictuală subiectivă** este aceea care se întemeiază pe **ideea de culpă** (greşeală sau vinovăție) culpa fiind în acest caz condiția răspunderii civile. În schimb, **răspunderea civilă delictuală obiectivă** există ca excepție de la principiul culpei - fundament al răspunderii civile delictuale - când angajarea ei se explică pe un temei obiectiv. Teoria riscului în răspunderea civilă delictuală, elaborată la sfârşitul secolului al XIX-lea, a încercat să înlăture culpa autorului faptei ca temei al răspunderii, instaurând o răspundere zisă obiectivă, în care riscul este un pericol eventual mai mult sau mai puțin previzibil. Acest sens curent al conceptului, însuşit de teoria clasică a răspunderii civile delictuale, se referă în acelaşi timp la pericol şi la prejudiciul provocat de evenimentul aleatoriu şi care afectează valori sau interese cuantificabile. Riscul clasic se caracterizează printr-o anumită regularitate, previzibilitate şi posibilitate de a fi cuantificat.

Teoria mixtă admite coexistența ambelor temeiuri, întrucât nici teoria subiectivă nici cea obiectivă nu au putut satisface pe deplin practica judiciară prin impunerea unei soluții care să fie acceptată fără rezerve de aceasta..Din aceste considerente pentru unii, temeiul răspunderii civile este şi rămâne ***culpa,*** ideea de risc intervenind doar în mod subsidiar. Pentru alții, răspunderea civilă are doi poli de atracție, culpa şi riscul, care se află pe acelaşi plan, fără ca vreunul să aibă preeminență asupra celuilalt

Aşa a fost elaborată teoria garanției.care nu este împărtăşită de majoritatea autorilor din doctrina juridică.

Concluzionând, se poate afirma că răspunderea civila delictuală se declanşează în situațiile în care persoana responsabilă de producerea faptei a acționat cu intenție sau din culpă. Cu alte cuvinte, răspunderea civilă are la bază **vinovăția** făptuitorului**.** Ca atare, persoana vătămată trebuie să dovedească în fața instanței de judecată vinovăția persoanei responsabile de producerea prejudiciului.

În ceea ce priveşte răspunderea de mediu cu referire la prevenirea şi repararea prejudiciului asupra mediului este foarte greu de stabilit şi dovedit vinovăția persoanei responsabile, întrucât activitatea desfăşurată de aceasta este o activitate legală, utilă din punct de vedere social.

Prin **prejudiciul în sens general -**se înțelege orice pagubă materială şi orice lezare sau atingere nematerială, orice dezechilibru sau răsturnare produsă în ordinea firească, naturală sau orânduită de oameni, a lucrurilor şi fenomenelor lumii reale, a relațiilor existente în natură şi societate, indiferent de sursa acesteia.

Prejudiciul are două sensuri, unul larg şi altul restrâns.

Sensul larg al prejudiciului exprimă consecințele cu caracter negativ sau vătămător, rezultat al acțiunii sau inacțiunii omeneşti, prin care se

încalcă reguli de conduită juridică sau de conviețuire în societate; este vorba, deci, de efectul negativ suferit de o persoană ca urmare a faptei ilicite săvârşite de o altă persoană.

Sensul restrâns, juridic al prejudiciului, prin care se desemnează prejudiciul civil, exprimă lezarea sau vătămarea drepturilor, bunurilor sau ființei umane însăşi, care implică obligația autorului faptei prejudiciabile de a repara sau de a îndeplini orice alte activități prevăzute de legea civilă pentru repunerea victimei în starea inițială sau restabilirea drepturilor încălcate.

Lipsa unei definiții legislative a noțiunii prejudiciului s-a explicat, de către unii jurişti, prin aceea că ea n-ar fi utilă, poziție nerealistă şi lipsită de temei ştiințific. Alți autori au considerat că noțiunea de prejudiciu, ca o condiție esențială a răspunderii civile delictuale, constă în rezultatul sau efectul negativ suferit de o persoană ca urmare a faptei ilicite săvârşite de o altă persoană ori ca urmare a acțiunii animalului sau lucrului, pentru care este ținută a răspunde o anumită persoană, sau rezultatul vătămător, de natură patrimonială sau nepatrimonială, al atingerilor cauzate prin fapte de orice fel, drepturilor persoanelor, rezultat care atrage obligația de reparare din partea celui vinovat.

Trăsătura esențială este aceea că prejudiciul reprezintă elementul sau condiția fundamentală a răspunderii civile, fiind consacrat expres în Codul civil român, prin art. 998-1003.

Prejudiciul întruneşte următoarele caractere: el este cert, direct, personal şi trebuie să rezulte din atingerea unui drept sau, cel puțin, a unui interes legitim.

În concepția art. 3 din O.U.G. nr. 68/2007 prin prejudiciu asupra mediului înțelegem:

a. prejudiciul asupra speciilor şi habitatelor naturale protejate-are efecte semnificative negative asupra atingerii sau menținerii unei stări favorabile de conservare a unor astfel de habitate sau specii; caracterul semnificativ al acestor efecte se evaluează în raport cu starea inițială, fără a include efectele negative identificate anterior, care rezultă din acțiunile unui operator care a fost autorizat

b. prejudiciul asupra apelor are efecte adverse semnificative asupra stării ecologice chimice şi cantitative sau potențialului ecologic al apelor în cauză, astfel cum au fost definite în Legea nr. 107/1996

c. prejudiciul asupra solului. orice contaminare a solului, care reprezintă un risc semnificativ pentru sănătatea umană, care este afectată negativ ca rezultat al introducerii directe sau indirecte a unor substanțe, preparate, organisme sau microorganisme în sol sau în subsol;

O.U.G. nr. 68/2007 are menirea de a stabili cadrul de reglementare al răspunderii de mediu, bazată pe principiul "poluatorul plăteşte", în scopul prevenirii şi reparării prejudiciului asupra mediului.

Conform acestui principiu "poluatorul plăteşte", consacrat în art 3. lit. e. din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului, aprobată cu modificări şi completări de Legea nr.265/2006 ***un operator a cărui activitate a cauzat prejudicii mediului sau constituie o ameninţare iminentă cu un astfel de prejudiciu, trebuie să răspundă din punct de vedere financiar.*** În virtutea acestui principiu operatorii trebuie să adopte măsuri şi să pună în aplicare practici pentru a minimiza riscurile de daune asupra mediului, astfel încât expunerea lor la răspunderea financiară să fie redusă. Aşadar, persoana care desfăşoară o activitate care cauzează prejudicii asupra mediului are obligația de a repara prejudiciul cauzat, însă, spre deosebire de răspunderea

civilă delictuală, răspunderea pentru prejudicii cauzate mediului se bazează pe risc şi anume riscul pe care activitatea respectivă îl reprezintă pentru mediu. Măsurile reparatorii trebuie să fie proporționale cu prejudiciul cauzat şi să conducă la îndepărtarea efectelor prejudiciului, luând în considerare principiul precauției în luarea deciziilor.

În sensul adoptat de principiul precauției, riscul se referă doar la posibilitatea producerii unui eveniment sau a unei serii de evenimente a căror importantă şi întindere materială şi temporală rămân necunoscute. Riscul nou, introdus în doctrină dar şi în filozofia dreptului de principiul Precauției, pune în cauză altfel de raporturi. Ele se desfăşoară între colectivitate şi mediu sau în interiorul colectivității dar prejudiciul care s-ar putea produce nu este evaluabil nici reparabil. Incertitudinea domneşte ca o fantomă asupra conceptului şi a realității pe care acesta o reflectează.

Persoana care desfăşoară o activitate care produce un prejudiciu asupra mediului va răspunde indiferent de vinovăția sa, adică indiferent dacă a acționat cu intenție sau din culpă. În consecință, răspunderea pentru prejudicii asupra mediului este o formă a răspunderii civile, fiind obiectivă, bazată pe risc, iar elementele sale constitutive sunt:

- **faptă cauzatoare de prejudicii;**
- **existența unui prejudiciu;**
- **legătura de cauzalitate dintre faptă şi prejudiciu.**

Art. 3 lit.a din O.U.G. nr. 68/2007 statuează ca regulă generală regimul răspunderii obiective pentru prejudiciile cauzate mediului de orice tip de activitate profesională şi pentru amenințările iminente cu un astfel de prejudiciu determinate de aceste activități. În acest sens, Anexa 3 din O.U.G. nr. 68/2007 enumeră activitățile pentru care răspunderea este obiectivă fiind considerate că prezintă un risc pentru mediu şi sănătatea oamenilor.

Prin derogare de la regula generală, lit. b a aceluiaşi articol instituie o răspundere subiectivă în sarcina celor ce desfăşoară activități profesionale. Este vorba despre activități profesionale care nu prezintă prin ele însele un grad ridicat de risc, motiv pentru care legiuitorul, în paralel cu cerința referitoare la existența intenției sau culpei, restrânge sfera prejudiciului asupra asupra mediului, la prejudiciul **asupra speciilor şi habitatelor naturale protejate** precum şi a oricărei amenințări iminente cu un astfel de prejudiciu cauzat de respectivele activități.

În aceste situații se aplică aşadar regimul răspunderii subiective, bazate pe vinovăția poluatorului.

Pentru garantarea conservării şi utilizării durabile a patrimoniului natural, obiectiv de interes public major şi componentă fundamentală a strategiei naționale pentru dezvoltare durabilă speciile şi habitatele naturale sunt protejate.

Însă, pentru a se putea angaja răspunderea civilă pentru prejudiciul adus mediului, este necesară îndeplinirea mai multor condiții, şi anume:

- poluatorul să fie identificat,
- prejudiciul trebuie să fie concret şi cuantificabil
- să existe o legătură de cauzalitate între prejudiciu şi poluatorul identificat.

Ca atare, răspunderea de mediu reglementată de O.U.G. nr. 68/2007 nu este un instrument corespunzător în cazul poluării extinse cu caracter difuz, acolo unde nu este posibil a stabili legătura de cauzalitate între acțiunile sau lipsa acțiunilor unor persoane fizice sau juridice şi efectele negative produse asupra mediului.

Acțiunile preventive.

Potrivit art. 10 alin.1, în cazul unei amenințări iminente cu un

prejudiciu asupra mediului, operatorul[1] este obligat să ia imediat măsurile preventive[2] necesare şi, în termen de 2 ore de la luarea la cunoştinţă a apariţiei ameninţării, să informeze Agenţia judeţeană pentru protecţia mediului şi comisariatul judeţean al Gărzii Naţionale de Mediu.

Informaţiile pe care operatorul este obligat să le aducă la cunoştinţă autorităţilor, se referă la:

- datele de identificare ale operatorului;
- momentul şi locul apariţiei ameninţării iminente;
- elementele de mediu posibil a fi afectate;
- măsurile demarate pentru prevenirea prejudiciului;
- alte informaţii considerate relevante de operator.

Întotdeauna măsurile preventive care se iau trebuie să fie proporţionale cu ameninţarea iminentă şi să conducă la evitarea producerii prejudiciului, luând în considerare principiul precauţiei în luarea deciziilor[3].

În termen de 1 oră de la finalizarea măsurilor preventive operatorul informează autorităţile competente despre măsurile întreprinse pentru prevenirea prejudiciului şi eficienţa acestora.

În cazul în care ameninţarea iminentă persistă în ciuda măsurilor preventive adoptate, operatorul informează, în termen de 6 ore de la momentul la care a constatat ineficienţa măsurilor luate, Agenţia judeţeană pentru protecţia mediului şi comisariatul judeţean al Gărzii Naţionale de Mediu. Informarea trebuie să cuprindă date despre măsurile întreprinse,

[1] **operator** - orice persoană fizică sau juridică de drept public sau privat care desfăşoară sau deţine controlul unei activităţi profesionale sau, în cazul în care legislaţia naţională prevede acest lucru, care a fost investită cu putere economică decisivă asupra funcţionării tehnice a unei astfel de activităţi, inclusiv deţinătorul unui act de reglementare pentru o astfel de activitate ori persoana care înregistrează sau notifică o astfel de activitate.

[2] **măsuri preventive** - orice măsuri luate ca răspuns la un eveniment, o acţiune sau o omisiune care a creat o ameninţare iminentă cu un prejudiciu asupra mediului, în scopul prevenirii sau diminuării prejudiciului.

[3]

evoluția situației în urma aplicării măsurilor preventive, precum şi despre necesitatea luări unor măsuri suplimentare, pentru prevenirea înrăutățirii situației.

Agenția județeană pentru protecția mediului are posibilitatea exercitării în orice moment a următoarelor atribuții:

- să solicite operatorului să furnizeze informații despre orice amenințare iminentă cu un prejudiciu asupra mediului sau despre orice caz suspect de amenințare iminentă;
- să solicite operatorului să ia măsurile preventive necesare;
- să dea operatorului instrucțiuni despre măsurile preventive necesar a fi luate;
- să ia măsurile preventive necesare.

Aşadar, conducătorul Agenției județene pentru protecția mediului, înainte de a-şi exercita atribuțiile prin luarea de către acesta a măsurilor preventive necesare, este obligat să solicite operatorului să facă acest lucru.

Prin excepție, în situațiile în care operatorul nu şi-a îndeplinit obligațiile de a lua imediat măsurile preventive necesare precum şi nici cea de informare a autorităților competente în termen de 2 ore de la luarea la cunoştință a apariției amenințării, conducătorul Agenției județene pentru protecția mediului poate decide el însuşi luarea măsurilor preventive. De asemenea, acesta poate lua măsurile necesare şi în situația în care operatorul nu s-a conformat instucțiunilor date, sau atunci când operatorul nu poate fi identificat ori nu are obligația de a suporta costurile.

În al doilea rând, după cum am precizat anterior, Agenția județeană pentru protecția mediului este în măsură să întreprindă **acțiuni reparatorii.**

În cazul producerii unui prejudiciu asupra mediului, operatorul informează, în maxim 2 ore de la producerea prejudiciului, Agenția

județeană pentru protecția mediului şi comisariatul județean al Gărzii Naționale de Mediu despre:

a. datele de identificare ale operatorului;

b. momentul şi locul producerii prejudiciului adus mediului;

c. caracteristicile prejudiciului adus mediului;

d. cauzele care au generat prejudiciul;

e. elementele de mediu afectate;

f. măsurile demarate pentru prevenirea extinderii sau agravării prejudiciului adus mediului;

g. alte informații considerate relevante de operator.

Operatorul este obligat să: acționeze imediat pentru a controla, izola, elimina sau, în caz contrar, pentru a gestiona poluanții respectivi sau orice alți factori contaminanți, în scopul limitării sau prevenirii extinderii prejudiciului asupra mediului şi a efectelor negative asupra sănătății umane sau agravării deteriorării serviciilor. Şi în cazul măsurilor reparatorii acestea trebuie să fie proporționale cu prejudiciul cauzat şi să conducă la îndepărtarea efectelor prejudiciului, luând în considerare acelaşi principiul al precauției în luarea deciziilor.

Conducătorul agenției județene pentru protecția mediului solicită operatorului să ia măsurile reparatorii necesare. înainte de a lua el însuşi această măsură, în orice are posibilitatea exercitării următoarelor atribuții:

a. să solicite operatorului să furnizeze informații suplimentare despre orice prejudiciu care s-a produs şi despre măsurile luate.

b. să acționeze, să solicite operatorului să acționeze sau să dea operatorului instrucțiuni pentru a controla, a izola, a elimina imediat sau, în caz contrar, pentru a gestiona poluanții respectivi şi alți factori contaminanți, în scopul limitării sau prevenirii extinderii prejudiciului asupra mediului şi a

efectelor adverse asupra sănătății umane sau agravării deteriorării serviciilor;

c. să solicite operatorului să ia măsurile reparatorii necesare;

d. să indice operatorului sau să dea acestuia instrucțiuni despre măsurile reparatorii necesar a fi luate;

e. să ia măsurile reparatorii necesare.

Agenția județeană pentru protecția mediului poate lua, în ultimă instanță, măsurile reparatorii necesare, în situația în care operatorul: nu îşi îndeplineşte obligațiile sau nu se conformează prevederilor legale. Responsabilitatea revine agenției județeană pentru protecția mediului şi în situațiile în care operatorul nu poate fi identificat sau nu este nu este obligat să suporte costurile conform prezentei ordonanțe de urgență.

Operatorii identifică măsurile reparatorii posibile şi le transmit agenției județene pentru protecția mediului spre aprobare, în termen de 15 zile de la data producerii prejudiciului care va decide măsurile reparatorii care trebuie să fie implementate. În luarea deciziei agenția județeană pentru protecția mediului se consultă cu operatorul implicat.

În termen de 5 zile de la expirarea termenului sau de la data luării la cunoştință, prin orice mijloace, despre prejudiciul adus mediului, agenția județeană pentru protecția mediului solicită, în scris, opinia asupra acestor măsuri persoanelor şi celor pe al căror teren urmează a se realiza măsurile reparatorii.

Orice persoană fizică sau juridică care este afectată sau posibil a fi afectată de un prejudiciu asupra mediului sau care se consideră vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim are dreptul: de a transmite opiniile lor asupra măsurilor reparatorii considerate necesare, în termen de 15 zile de la transmiterea solicitării.

Agenția județeană pentru protecția mediului este obligată să ia în considerare

la luarea deciziei opiniile primite de la persoanele fizice sau juridice implicate.
Conducătorul agenției județene pentru protecția mediului emite decizia privind măsurile reparatorii şi prioritizarea reparării prejudiciilor aduse mediului, în termen de 5 zile de la primirea opiniilor.

În situația în care s-au produs mai multe prejudicii asupra mediului, iar agenția județeană pentru protecția mediului nu poate asigura luarea, în acelaşi timp, a măsurilor reparatorii, aceasta este îndreptățită să decidă care dintre prejudicii trebuie reparat cu prioritate. În luarea acestei decizii se va ține cont atât de natura, dimensiunea şi gravitatea diferitelor prejudicii produse, cât şi de posibilitatea regenerării naturale, acordând atenție riscurilor pe care prejudiciul le reprezintă pentru sănătatea umană.

Repararea prejudiciului asupra mediului

1. Repararea prejudiciului asupra apelor sau a speciilor ori habitatelor naturale protejate

Repararea prejudiciului adus apelor sau speciilor ori habitatelor naturale protejate se realizează prin readucerea acestora la starea inițială, printr-o reparare primară[4].prin îndepărtarea oricărui risc semnificativ cu impact negativ asupra sănătății umane.

În cazul în care repararea primară nu conduce la readucerea mediului la starea inițială, se iau măsuri de reparare complementară[5]. În afară de

[4]a) Reparare "primară" înseamnă orice măsură de remediere care readuce resursele naturale prejudiciate şi/sau serviciile afectate la starea inițială sau la o stare apropiată de aceasta.
[5] b) Reparare "complementară" înseamnă orice măsură de remediere întreprinsă cu privire la resursele naturale şi/sau serviciile pentru a compensa faptul că repararea primară nu a condus la refacerea completă a resurselor naturale şi/sau a serviciilor prejudiciate;

aceasta, pentru a compensa pierderile interimare[6] suferite se recurge la repararea compensatorie[7].

Scopul reparării primare este de a readuce resursele naturale sau serviciile prejudiciate la starea inițială sau la o stare apropiată de aceasta.şi pentru realizarea acestui lucru se iau în considerare opțiunile de acțiune menite să readucă direct resursele naturale şi serviciile la starea lor inițială în ritm accelerat, ori cele de recuperare pe cale naturală.

În cazul în care resursele naturale sau serviciile prejudiciate nu revin la starea inițială, se recurge la repararea complementară. Scopul reparării complementare este de a furniza un nivel al resurselor naturale sau serviciilor inclusiv, după caz, într-un sit[8] alternativ, similar cu cel care ar fi fost furnizat dacă situl prejudiciat ar fi revenit la starea sa inițială. În cazul în care este posibil şi oportun, situl alternativ trebuie să fie legat geografic de situl prejudiciat, luând în considerare interesele populației afectate. Repararea compensatorie se întreprinde pentru a compensa pierderile interimare de resurse naturale şi de servicii până la refacerea acestora. Compensarea constă în îmbunătățiri suplimentare aduse habitatelor naturale şi speciilor protejate sau apelor, fie în situl prejudiciat, fie într-un alt sit alternativ. Ea nu constă într-o compensare financiară acordată publicului.

La determinarea complexității măsurilor de reparare complementare şi compensatorii se utilizează în primul rând abordările vizând o echivalență "resursă la resursă" sau "serviciu la serviciu". În cadrul acestor abordări, au

---

[6] d) "Pierderi interimare" înseamnă pierderi care rezultă din faptul că resursele naturale şi/sau serviciile prejudiciate nu-şi pot îndeplini funcțiile ecologice sau nu pot furniza servicii altor resurse naturale sau publicului până când îşi fac efectul măsurile primare sau complementare. Nu constau în compensarea financiară acordată publicului.

[7] c) Reparare "compensatorie" înseamnă orice măsură întreprinsă pentru a compensa pierderile interimare de resurse naturale şi/sau de servicii care au loc între data producerii prejudiciului şi momentul în care repararea primară îşi produce pe deplin efectul;

[8] 10. *sit/arie* zonă definită geografic, exact delimitată

prioritate acțiunile care furnizează resurse naturale sau servicii de acelaşi tip, calitate şi cantitate cu cele prejudiciate. Când acest lucru nu este posibil, se furnizează resurse naturale sau servicii alternative. De exemplu, o reducere a calității măsurilor poate fi compensată cu un număr mai mare de măsuri de reparare.

În cazul în care nu se poate utiliza prima variantă de abordare "resursă la resursă" sau "serviciu la serviciu", se folosesc tehnicile alternative de evaluare. Agenția județeană pentru protecția mediului în colaborare cu Agenția Națională pentru Protecția Mediului pot stabili metoda care trebuie folosită, de exemplu, evaluarea monetară, pentru a determina amploarea măsurilor reparatorii complementare şi compensatorii necesare. În cazul în care se poate face o evaluare a pierderilor de resurse şi/sau servicii, însă evaluarea înlocuirii resurselor naturale şi/sau serviciilor nu se poate realiza într-un timp util sau la un cost rezonabil, Agenția județeană pentru protecția mediului în colaborare cu Agenția Națională pentru Protecția Mediului pot alege măsurile reparatorii al căror cost este echivalent cu valoarea monetară estimată a resurselor naturale sau a serviciilor pierdute.

Măsurile reparatorii complementare şi compensatorii se stabilesc astfel încât să furnizeze resurse naturale şi servicii suplimentare ținând seama de perioada de timp necesară şi de cerințele de planificare a măsurilor reparatorii. De exemplu, cu cât este mai lungă perioada de revenire la starea inițială, cu atât va fi mai mare numărul măsurilor reparatorii compensatorii care vor fi luate, toate celelalte rămânând egale.

Alegerea opțiunilor reparatorii

Opțiunile rezonabile reparatorii se evaluează folosind cele mai bune tehnologii disponibile, pe baza următoarelor criterii:

- efectul fiecărei opțiuni asupra sănătății şi securității populației;
- costul punerii în aplicare a opțiunii;
- şansele de reuşită a fiecărei opțiuni;
- măsura în care fiecare opțiune va preveni viitoare prejudicii şi va evita prejudicii colaterale care s-ar putea produce ca rezultat al punerii în aplicare a acestei opțiuni;
- măsura în care fiecare opțiune are efecte favorabile asupra fiecărei componente a resursei naturale şi/sau serviciului;
- măsura în care fiecare opțiune ține cont de aspectele sociale, economice şi culturale relevante şi de alți factori relevanți specifici locului;
- termenul necesar pentru ca refacerea prejudiciului asupra mediului să fie efectivă;
- măsura în care fiecare opțiune conduce la refacerea zonei prejudiciate;
- legătura geografică cu zona prejudiciată.

La evaluarea diferitelor opțiuni reparatorii identificate pot fi alese măsuri reparatorii primare care nu restabilesc în întregime starea inițială a apelor sau a habitatelor naturale ori speciilor protejate care au fost prejudiciate, sau măsuri care produc o refacere mai lentă. Această decizie poate fi luată numai dacă resursele naturale sau serviciile existente ale sitului primar ca urmare a deciziei, sunt compensate prin intensificarea acțiunilor complementare sau compensatorii în scopul furnizării unui nivel similar al resurselor sau serviciilor, aşa cum existau. O astfel de situație este, de exemplu, când resursele naturale sau serviciile echivalente pot fi furnizate

altundeva, la un cost mai mic

Agenția locală pentru protecția mediului este abilitată să decidă că nu este necesar a se lua măsuri suplimentare reparatorii în cazul în care:

a) măsurile reparatorii deja luate garantează că nu mai există niciun risc semnificativ care să afecteze în mod negativ sănătatea umană, apele sau speciile şi habitatele naturale protejate, şi

b) costul măsurilor reparatorii care trebuie luate pentru atingerea stării inițiale sau a unui nivel similar ar fi disproporționat în raport cu beneficiile de mediu aşteptate.

Precizăm că nu în toate situațiile în care se produce un prejudiciu asupra mediului se declanşează regimul răspunderii de mediu. Astfel, prevederile O.U.G. nr. 68/2007 *nu se aplică* atunci când prejudiciul asupra mediului sau amenințarea iminentă cu un astfel de prejudiciu este produs de:

- acțiuni cu caracter de conflict armat, ostilități, război civil sau insurecție;
- un fenomen natural având caracter excepțional, inevitabil şi insurmontabil;
- activităților al căror scop principal îl reprezintă apărarea națională sau securitatea internațională;
- ori celor al căror unic scop îl reprezintă apărarea împotriva dezastrelor naturale.

Reglementările se aplică fără a aduce atingere legislației comunitare şi celei naționale care reglementează mai sever desfăşurarea oricăror activități ce intră sub incidența prezentei ordonanțe sau prevede reguli în cazul conflictelor de jurisdicție.**Persoanele fizice sau juridice de drept privat nu**

au dreptul la compensație ca o consecință a prejudiciului asupra mediului sau a amenințării iminente cu un astfel de prejudiciu. În aceste situații se aplică prevederile dreptului comun.

Agenția județeană pentru protecția mediului este autoritatea competentă pentru stabilirea şi luarea măsurilor preventive şi reparator mediului. La stabilirea măsurilor preventive Agenția județeană pentru protecția mediului se consultă cu comisariatele județene ale Gărzii Naționale de Mediu. În funcție de factorul de mediu potențial afectat, Agenția județeană pentru protecția mediului se poate consulta şi alte autorități şi instituții.

Suportarea şi recuperarea costurilor

Operatorul suportă costurile acțiunilor preventive şi reparatorii, inclusiv în situația în care aceste costuri au fost efectuate de agenția județeană pentru protecția mediului.

Operatorul nu este obligat să suporte costul acțiunilor preventive sau reparatorii luate, când poate dovedi că prejudiciul adus mediului sau amenințarea iminentă cu un asemenea prejudiciu:

- fost cauzat de o terță parte şi s-a produs chiar dacă au fost luate măsurile de siguranță corespunzătoare;
- s-a produs ca urmare a conformării cu o dispoziție sau instrucțiune obligatorie emisă de o autoritate publică, alta decât un ordin sau instrucțiune eliberate ca urmare a unei emisii sau incident cauzat de activitățile operatorului.

Operatorul va putea să-şi recupereze costurile suportate în aceste situații având concursul statului, care prin reprezentanții săi legali, este obligat ia măsurile corespunzătoare pentru ai facilita

Prin excepție operatorul nu suportă costul acțiunilor reparatorii luate,

dacă dovedeşte că nu a acționat cu intenție sau din culpă şi că prejudiciul asupra mediului a fost provocat de:

- deplină concordanță cu condițiile prevăzute de actul de reglementare eliberat conform normelor care implementează măsurile prevăzute în anexa nr. 3, în vigoare la data emisiei sau evenimentului;
- emisie, o activitate sau orice modalitate de utilizare a unui produs în decursul unei activități, pentru care operatorul demonstrează că nu era posibil, conform stadiului cunoştințelor tehnice şi ştiințifice existente la data când emisia a fost eliberată sau când a avut loc activitatea, să producă un prejudiciu asupra mediului

Agenția județeană pentru protecția mediului recuperează costurile acțiunilor preventive şi reparatorii de la operatorul care a cauzat prejudiciul sau amenințarea iminentă cu prejudiciul, sau poate decide să nu recupereze în totalitate costurile suportate, în cazul în care cheltuielile necesare în acest scop sunt mai mari decât suma recuperabilă sau când operatorul nu poate fi identificat. În scopul garantării recuperării costurilor suportate, aceasta poate instituie o ipotecă asupra bunurilor imobile ale operatorului şi o poprire asiguratorie, conform normelor legale în vigoare.

Înscrierea în cartea funciară a ipotecii şi instituirea popririi asiguratorii se realizează pe baza dispoziției conducătorului agenției județene pentru protecția mediului care a stabilit măsurile preventive sau reparatorii luate.

În cazul în care prejudiciul asupra mediului sau amenințarea iminentă cu un astfel de prejudiciu a fost cauzată de mai mulți operatori, aceştia sunt obligați să suporte în mod **solidar** costurile măsurilor preventive sau reparatorii. Efectele solidarității pasive, inclusiv alocarea costurilor între codebitori se realizează conform prevederilor legale în vigoare, luându-se în

considerare dispozițiile referitoare la divizarea răspunderii între producătorul şi utilizatorul unui produs.

În cazul în care operatorul care a produs un prejudiciu asupra mediului sau o amenințare iminentă cu un astfel de prejudiciu face parte dintr-un consorțiu sau o companie multinațională, el răspunde în mod solidar şi indivizibil cu respectivul consorțiu sau respectiva companie.

Agenția județeană pentru protecția mediului are dreptul să inițieze împotriva operatorului sau, după caz, împotriva terței persoane care a cauzat prejudiciul sau amenințarea iminentă cu prejudiciul proceduri de recuperare a costurilor măsurilor preventive sau reparatorii adoptate.

Pentru răspunderea civilă delictuală prescripția dreptului la acțiune se face în temeiul art.3 din Decretul nr.167/1958 termenul prescripției fiind de 3 ani. În ceea ce priveşte data de la care începe să curgă termenul de prescripție este stabilită tot de acul normativ menționat care în art.8. precizează că .*Prescripția dreptului la acțiune în repararea pagubei pricinuite prin fapta ilicită, începe să curgă de la data când păgubitul a cunoscut sau trebuia să cunoască, atât paguba cît şi pe cel care răspunde de ea”*.

Dreptul agenției județene pentru protecția mediului de a acționa împotriva operatorului pentru recuperarea costurilor se prescrie în termen de **5 ani** de la data când acele măsuri au fost realizate sau de la data când operatorul responsabil sau terța persoană a fost identificată.